

**Briuselis, 2025 m. rugsėjo 19 d.
(OR. en)**

12680/25

**PARLNAT 107
PARLNAT**

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2025 m. rugsėjo 8 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Dalykas:	2024 m. metinė ataskaita dėl subsidarumo ir proporcingumo principų taikymo ir dėl santykių su nacionaliniais parlamentais

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2025) 473 final.

Priedama: COM(2025) 473 final

Briuselis, 2025 09 08
COM(2025) 473 final

KOMISIJOS ATASKAITA

2024 M. METINĖ ATASKAITA DĖL SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPŲ TAIKymo IR DĖL SANTYKIŲ SU NACIONALINIAIS PARLAMENTAIS

2024 M. METINĖ ATASKAITA DĖL SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPŲ TAIKymo IR DĖL SANTYKIŲ SU NACIONALINIAIS PARLAMENTAIS

1. ĮVADAS

Tai 32-oji subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo ataskaita, pateikta pagal Protokolo dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo (Protokolas Nr. 2) 9 straipsnį. Nuo 2018 m. ataskaitoje aptariami Komisijos santykiai su nacionaliniais parlamentais, kurie atlieka pagrindinį vaidmenį taikant šiuos principus.

Šioje ataskaitoje, remiantis Europos Parlamento, Tarybos ir Europos regionų komiteto pateikta informacija, atsižvelgiama į subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo ir Komisijos santykių su nacionaliniais parlamentais pokyčius 2024 m. Joje taip pat pristatomos tam tikros tendencijos, pastebėtos per pirmąją Pirmininkės U. von der Leyen kadenciją 2019–2024 m.

2024 m. sukako 15 metų nuo tada, kai pradėta taikyti Lisabonos sutartis, kuria ES nustatyta aukštesnio lygio parlamentinė kontrolė ir demokratinė atskaitomybė. Per šiuos metus nacionaliniai parlamentai subsidiarumo kontrolės mechanizmu naudojosi skirtingai, todėl Komisija, kiek įmanoma, šį mechanizmą pritaikė taip, kad jis taptų lankstesnis. Nacionaliniai parlamentai paragino atlikti papildomų pakeitimų¹, dėl to iš dalies reikėtų keisti Sutartį. Subsidiarumo kontrolės mechanizmą papildė jau 2006 m. pradėtas politinis dialogas. Kartu šiomis priemonėmis prisidedama prie ES politikos formavimo ir užtikrinama, kad nacionalinių parlamentų balsas būtų tinkamai išgirstas ES lygmeniu.

Kalbant apie bendras tendencijas, pastaraisiais metais nacionaliniai parlamentai nuomonių pateikė mažiau², o politinio dialogo su Komisija svarba nacionaliniams parlamentams padidėjo, nes kai kurie iš jų vis labiau suinteresuoti prisijungti prie ES sprendimų priėmimo proceso ankstesniame etape³. Komisija ne kartą pareiškė⁴, kad yra pasirengusi toliau stiprinti abipusiai naudingą dialogą su nacionaliniais parlamentais tinkamais komunikacijos ir bendradarbiavimo kanalais. Ji paragino nacionalinius parlamentus toliau plėtoti jau taikomas priemones ir išnaudoti visą jų potencialą, kad

¹ Vienas naujausių nacionalinių parlamentų svarstymų apie jų pačių vaidmenį formuojant ES politiką ir reformuojant subsidiarumo kontrolės mechanizmą ir politinį dialogą pavyzdžių – 2022 m. COSAC darbo grupės išvados dėl nacionalinių parlamentų vaidmens ES (https://ipex.eu/IPEXL-WEB/download/file/082d290881a511e50181aac72dd0080/Conclusions_Cosac_working_group_role_of_NP_in_the_EU_June2022_ENVFinale.pdf). Pagrindiniai prašymai buvo pakartoti 2024 m. spalio mėn. Budapešte vykusiam LXXII COSAC plenariniame posėdyje – jame nacionaliniai parlamentai aptarė savo 15 metų patirtį vykdant veiklą pagal Lisabonos sutartį (<https://ipex.eu/IPEXL-WEB/download/file/8a8629a892fab4390192fbf3bf710003/Minutes+of+the+LXXII+COSAC+-+Budapest+-+28-29+October+2024.pdf>).

² Žr. statistinius duomenis 3.1 skirsnyje.

³ Žr. nacionalinių parlamentų pareiškimo, kuris yra įtrauktas į LXXII Sąjungos parlamentų Sąjungos reikalų komitetų konferencijos (COSAC) pranešimą, 14 punktą, kuriame teigiama, kad jie „aktyviai dalyvauja vykdant *ex ante* ES politikos tikrinimą ir daro įtaką ES teisės aktų projektams, įgyvendindami politinį dialogą ir tikrindami, ar ES teisės aktų projektuose laikomasi subsidiarumo principo, pagal Lisabonos sutarties protokolus Nr. 1 ir Nr. 2“ (<https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/download/file/8a8629a8930500d90193061c58d60005/LXXII+COSAC+Conclusions+EN.pdf>).

⁴ Žr. Komisijos atsakymą į 2022 m. lapkričio 13–15 d. Prahoje priimtą LXVIII Sąjungos parlamentų Sąjungos reikalų komitetų konferencijos (COSAC) plenarinio posėdžio pranešimą (<https://ipex.eu/IPEXL-WEB/download/file/8a8629a89541775f0195474fb16e0031/Commission+reply+to+the+LXXII+COSAC+Contribution.pdf>) ir į 2024 m. spalio mėn. įvykusio LXXII COSAC plenarinio posėdžio pranešimą (<https://ipex.eu/IPEXL-WEB/download/file/8a8629a89541775f0195474fb16e0031/Commission+reply+to+the+LXXII+COSAC+Contribution.pdf>).

būtų sustiprintas mūsų demokratinis atsparumas ir veiksmingai sprendžiami pagrindiniai strateginiai politiniai ir instituciniai uždaviniai.

2024 m. buvo pereinamieji metai tarp dviejų Komisijos kadencijų. Tai turėjo įtakos nacionalinių parlamentų vykdomos subsidiarumo kontrolės ir politinio dialogo su Komisija intensyvumui. Paprastai pereinamaisiais metais nuomonių, pagrįstų nuomonių, vizitų ir susitikimų su Komisijos nariais ir Komisijos narių dalyvavimo tarpparlamentiniuose renginiuose skaičius sumažėja. Taip buvo ir 2024 metais, nors ir mažesniu mastu nei ankstesniais pereinamaisiais 2019 metais. Komisijai pateiktos 252 nuomonės, iš jų 14 buvo pagrįstos nuomonės.

2. SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPŲ TAIKYMAS INSTITUCIJOSE

2.1. KOMISIJA

Geresnio reglamentavimo įsipareigojimų įgyvendinimas

Komisijos visapusiška geresnio reglamentavimo sistema, kurią Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija vertina kaip aukščiausio lygio sistemą⁵, grindžiama 2021 m. priimtomis gairėmis ir priemonių rinkiniu⁶. 2023 m. liepos mėn. ji buvo dar kartą atnaujinta įtraukiant naują konkurencingumo patikrą kaip privalomą poveikio vertinimų priedą⁷.

Kaip ir per pastaruosius dvejus metus, Komisija pasiekė teigiamų rezultatų įgyvendindama principą „kiek plus, tiek minus“, kuriuo, sumažinant esamą naštą toje pačioje politikos srityje, visa nauja administracinė našta įmonėms ir piliečiams atsveriamą. Be to, ji siekė 2024 m. Komisijos darbo programoje paskelbto tikslo – sumažinti administracinę naštą bent 25–35 %⁸, ir jį sustiprino nepakenkdama susijusiems politikos tikslams.

Ateičiai tinkamo reglamentavimo platformos indėlis į supaprastinimą ir naštos mažinimą

Ateičiai tinkamo reglamentavimo platforma⁹ – aukšto lygio ekspertų grupė, padedanti Komisijai supaprastinti ES teisės aktus ir sumažinti nereikalingą reglamentavimo naštą – 2024 m. priėmė 8 nuomones¹⁰. Kai kurios iš jų buvo savalaikės, kiek tai susiję su automatizuoto informacijos apie tvarumą teikimo reikalavimų racionalizavimu, veiksmais ir metodika, kuriais siekiama išvengti

⁵ [OECD Regulatory Policy Outlook 2021 \(liet. EBPO 2021 m. reglamentavimo politikos perspektyva\) | en | EBPO.](#)

⁶ [Better regulation: guidelines and toolbox \(liet. Geresnis reglamentavimas: gairės ir priemonių rinkinys\) \(europa.eu\)](#); taip pat žr. Komunikatą dėl geresnio reglamentavimo COM(2021) 219 *final*.

⁷ Kaip paskelbta Komisijos komunikatuose dėl ilgalaikio ES konkurencingumo ir dėl pagalbos mažosioms ir vidutinėms įmonėms (pagalbos MVĮ dokumentų rinkinio): COM(2023) 168 *final* ir COM(2023) 535 *final*.

⁸ [2024 m. Komisijos darbo programa](#); dabar siekiama bent 25 % sumažinti visą administracinę naštą ir bent 35 % sumažinti mažosioms ir vidutinėms įmonėms tenkančią administracinę naštą.

⁹ Ateičiai tinkamo reglamentavimo platforma naudoja nacionalinio, regioninio ir vietos lygmenų valdžios institucijų ir suinteresuotųjų subjektų kompetenciją ir patirtimi. Ją sudaro dvi grupės: vyriausybių grupė (visų ES šalių nacionalinių, regionų ir vietos valdžios institucijų, taip pat Regionų komiteto atstovai) ir suinteresuotųjų subjektų grupė (geresnio reglamentavimo srities ekspertai, atstovaujantys įmonėms ir nevyriausybiniams organizacijoms, taip pat Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas). Žr. https://commission.europa.eu/law/law-making-process/evaluating-and-improving-existing-laws/refit-making-eu-law-simpler-less-costly-and-future-proof/fit-future-platform-f4f_lt.

¹⁰ Pavadinimai: 1. Automatizuotas informacijos apie tvarumą teikimas; 2. Veiksmai ir metodika siekiant išvengti nereikalingų pareigų teikti ataskaitas kaupimosi; 3. Su tvarumu susijusios informacijos atskleidimas finansinių paslaugų sektoriuje; 4. Įmonių vienu kitoms taikomos nesažiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje vertinimas; 5. „Europos socialinio fondo +“ (ESF+) vertinimas; 6. Europos regioninės plėtros fondo ir Teisingos pertvarkos fondo vertinimas; 7. QR kodai ant produktų pakuočių; 8. Ekologinė gamyba ir ekologiškų produktų ženklavimas.

nerieikalingų pareigų teikti ataskaitas kaupimosi, ir Su tvarumu susijusios finansinės informacijos atskleidimo reglamentu. Pavyzdžiui, dviem nuomonėmis buvo remiamasi Komisijos atliekamuose ES lėšų vertinimuose¹¹; dar vienoje nuomonėje daugiausia dėmesio skirta politikos vertinimui¹² ir dvi nuomonės buvo susijusios su ekologiškais produktais¹³. Daugelyje šių nuomonių pateiktos idėjos dėl supaprastinimo ir naštos mažinimo taip pat vietos ir regioniniu lygmeniu.

Europos regionų komiteto tinklas „RegHub“¹⁴ prisidėjo prie Ateičiai tinkamo reglamentavimo platformos darbo rengiant nuomones dėl ES fondų.

Poveikio vertinimai

Komisija, atlikdama politiškai opiems ir svarbiems politikos pasiūlymams ir pasiūlymams dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų skirtus poveikio vertinimus, nagrinėja, kaip laikomasi subsidarumo ir proporcingumo principų. Europos Parlamento tyrimų tarnybos duomenimis¹⁵, vidutinė šio poveikio vertinimų aspekto kokybė nuolat gerėja. Šių vertinimų kokybę nepriklausomai kontroliuoja Reglamentavimo patikros valdyba¹⁶. 2024 m. ji išnagrinėjo tris poveikio vertinimus.

Vertinant, ar laikomasi subsidarumo ir proporcingumo principų, ypač svarbūs tarpvalstybiniai aspektai, kaip pabrėžta, pavyzdžiui, pasiūlymo dėl direktyvos dėl suderintų upių informacijos paslaugų (UIP) Bendrijos vidaus vandens keliuose¹⁷ poveikio vertinime. Viešosios intervencijos ES lygmeniu pagal UIP direktyvą loginis pagrindas grindžiamas tarpvalstybiniu ir tarptautiniu vidaus vandens kelių transporto sektoriaus pobūdžiu. Daugiau nei 75 % laivybos vidaus vandenimis Europos Sąjungoje sudaro tarpvalstybinis transportas. Siekiant sustiprinti bendrąją rinką reikia imtis koordinuotų ES veiksmų. Taip būtų išvengta skirtingų nacionalinių UIP įgyvendinimo metodų susiskaidymo.

Kiti vertinimai ir tinkamumo patikros

Subsidiarumo ir proporcingumo principai taip pat yra labai svarbūs aspektai atliekant vertinimus ir tinkamumo patikras, per kuriuos nustatoma, ar ES lygmens veiksmais pasiekta numatytų rezultatų efektyvumo, veiksmingumo, suderinamumo, aktualumo ir ES pridėtinės vertės požiūriais. Vertinimai taip pat padeda įvertinti, ar ES veiksmai ir toliau atitinka subsidarumo ir proporcingumo principus.

2024 m. Reglamentavimo patikros valdyba patikrino 17 pagrindinių vertinimų ir 2 tinkamumo patikras.

¹¹ „Europos socialinio fondo +“ ir Europos regioninės plėtros fondo, Sanglaudos fondo ir Teisingos pertvarkos fondo.

¹² Įmonių vienu kitoms taikomos nesąžiningos prekybos praktikos žemės ūkio ir maisto produktų tiekimo grandinėje.

¹³ QR kodais ir ekologine gamyba bei ekologiškų produktų ženklinimu.

¹⁴ „RegHub“ yra vietos ir regionų valdžios institucijų tinklas, kurio tikslas – konsultuojantis su vietos lygmens subjektais rinkti informaciją apie ES politikos įgyvendinimo patirtį: <https://portal.cor.europa.eu/reghub/Pages/default.aspx>. Daugiau informacijos apie tinklo „RegHub“ veiklą pateikta 2.4 skirsnyje.

¹⁵ EPRS. Europos Parlamento tyrimų tarnybos tyrimas (2025 m. vasario mėn.) [Europos Komisijos poveikio vertinimų kokybės analizė ekspertų grupė | Europos Parlamentas](#).

¹⁶ https://commission.europa.eu/law/law-making-process/regulatory-scrutiny-board_lt.

¹⁷ COM(2024) 33 *final*. Dėl šio pasiūlymo Švedijos Riksdagas pateikė pagrįstą nuomonę, kuri aptariama šios ataskaitos 3.2 skirsnyje.

Pavyzdžiui, ES kosmoso programos vertinime ir Europos Sąjungos kosmoso programos agentūros veiklos rezultatų vertinime¹⁸ pabrėžiama, kad kosmoso sričiai reikia didelių investicijų norint pasiekti rezultatų ir užtikrinti būtinąją Europos nepriklausomybę – viena šalis negali pati pasiekti reikšmingų rezultatų arba sau leisti vykdyti didelę kosmoso programą. Šios programos yra didelio masto ir sudėtingos, todėl jos turi būti įgyvendinamos ES lygmeniu, kadangi nėra kitų alternatyvų, kaip užtikrinti tinkamą investicijų grąžą.

Turint tai omenyje ir atlikus Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros (FRONTEX) vertinimą¹⁹, tapo aišku, kad ES politikos išorės sienų valdymo srityje tikslas buvo pasiektas – t. y. buvo išplėtotas ir įgyvendintas Europos integruotas sienų valdymas nacionaliniu ir ES lygmenimis, kuris yra būtinas laisvo asmenų judėjimo Sąjungoje aspektas. FRONTEX padeda valstybėms narėms įgyvendinti veiksmingą sienų valdymą. FRONTEX įgaliojimai parengti atsižvelgiant į bendrą atsakomybę, o jos užduotimis siekiama užtikrinti paramą valstybėms narėms veiksmingai valdant išorės sienas ir grąžinimą. FRONTEX teikia pridėtinę vertę ES valstybėms narėms teikdama papildomų darbuotojų ir įrangos, taip pat koordinuodama bendras operacijas ir kitą veiklą, kurios valstybės narės pačios negalėtų vykdyti.

2.2. EUROPOS PARLAMENTAS²⁰

2024 m. pagal Protokolą Nr. 2 Europos Parlamentas iš nacionalinių parlamentų gavo 152 dokumentus. Iš jų 14 buvo pagrįstos nuomonės, o 136 – kiti dokumentai, kuriuose susirūpinimo dėl subsidiarumo nepareikšta. Palyginimui 2023 m. jis gavo 294 dokumentus, iš jų 22 buvo pagrįstos nuomonės.

Kai Europos Parlamentas gauna dokumentus iš nacionalinių parlamentų, jie išsiunčiami atitinkamam (-iems) komitetui (-ams) pagal Europos Parlamento darbo tvarkos taisykles²¹. Gillesas Lebretonas (ID / FR) ir Tonas Diepeveen (PFE / NL) buvo nuolatiniai Teisės reikalų komiteto (JURI) pranešėjai subsidiarumo klausimais, šias pareigas ėję atitinkamai 2024 m. pirmąjį ir antrąjį pusmečius. Komiteto gautos ir patvirtintos pagrįstos nuomonės informavimo tikslais įtraukiamos į artimiausio Teisės reikalų komiteto posėdžio darbotvarkę. Komitetas taip pat prisideda rengiant Europos Sąjungos parlamentų Sąjungos reikalų komitetų konferencijos (COSAC) pusmetines ataskaitas su subsidiarumu ir proporcingumu susijusiais klausimais.

Europos Parlamento tyrimų tarnyba toliau padėjo Europos Parlamento nariams ir komitetams į savo darbą²² įtraukti subsidiarumo ir proporcingumo aspektus:

- sistemingai tikrino Komisijos poveikio vertinimų subsidiarumo ir proporcingumo aspektus ir atkreipė dėmesį į visas, visų pirma nacionalinių parlamentų ir Regionų komiteto nurodytas, problemas;

¹⁸ SWD(2024) 173 *final*.

¹⁹ SWD(2024) 75 *final*.

²⁰ Šios ataskaitos 2.2–2.4 skirsniuose aptariamas atitinkamų ES institucijų ir įstaigų indėlis.

²¹ Pagal Darbo tvarkos taisyklių 43 straipsnį, jei nacionalinis parlamentas siunčia pagrįstą nuomonę Europos Parlamento pirmininkui, ji perduodama už šį klausimą atsakingam komitetui ir perduodama susipažinti Teisės reikalų komitetui (JURI), kuris atsakingas už tai, kad būtų laikomasi subsidiarumo principo.

²² 2024 m. ji parengė 19 pradinių vertinimų dėl Komisijos poveikio vertinimų, 1 papildomą poveikio vertinimą, 8 įgyvendinimo vertinimus, 4 išsamius testinius kontrolinius sąrašus ir 1 *ex post* vertinimo tyrimą. Kalbant apie ES pridėtinę vertę, taip pat buvo pateiktos 5 ES veiksmų nebuvimo kaštų ataskaitos ir 1 pridėtinės vertės leidinys. Apskritai per penkerius paskutinės Parlamento kadencijos metus nuo 2019 m. liepos mėn. iki 2024 m. birželio mėn. Europos Parlamento tyrimų tarnyba, padėdama Parlamento komitetams, iš viso parengė 362 leidinius.

- užtikrino, kad šių principų būtų visapusiškai laikomasi paties Europos Parlamento darbe, pavyzdžiui, jam atliekant savo esminių pakeitimų poveikio vertinimus arba analizuojant pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 225 straipsnį pateiktų pasiūlymų dėl naujų teisės aktų pridėtinę vertę ir veiksmų nesiėmimo ES lygmeniu kainą;
- tikrino rengiamų poveikio vertinimo dokumentų subsidiarumo ir proporcingumo aspektus, daugiausia dėmesio skirdama Europos pridėtinei vertei.

2.3. EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA

2024 m. Europos Sąjungos Taryba (toliau – Taryba) toliau stebėjo, ar veiksmingai įgyvendinamos ankstesniais metais Tarybos ir Europos Vadovų Tarybos priimtose išvados dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų²³.

Europos Vadovų Taryba taip pat nagrinėjo su subsidiarumo ir proporcingumo principais susijusius klausimus, visų pirma reglamentavimo supaprastinimą ir būdus sumažinti piliečiams, įmonėms ir valstybėms narėms tenkančią reglamentavimo našą. 2024 m. balandžio 17–18 d. vykusiam specialiam Europos Vadovų Tarybos susitikime ES vadovai pabrėžė, kad „reglamentavimo sistema turėtų užtikrinti teisinį tikrumą ir nuspėjamumą, būti geriau integruota, darni įvairiose politikos srityse, atvira novatoriškiems metodams ir standartiškai skaitmeninė, kartu mažinant įmonėms tenkančią administracinę našą. Atsižvelgdama į Sąjungos ekonominę struktūrą, Komisija, rengdama naujus teisės aktus, turėtų taikyti principą „visų pirma galvokime apie mažuosius“.“ Jie taip pat paragino Komisiją „reikšmingai sumažinti įmonėms ir nacionalinėms institucijoms tenkančią administracinę ir reglamentavimo našą, užkirsti kelią pernelyg dideliame reglamentavime ir užtikrinti ES taisyklių vykdymą, taip pat pabrėžia, jog svarbu, kad valstybės narės laiku ir tinkamai įgyvendintų ES teisės aktus, vengiant perteklinio perkėlimo į nacionalinę teisę.“²⁴

2024 m. gegužės 24 d. Taryba į tai sureagavo priimdama du išvadų rinkinius – „Visiems naudinga bendroji rinka“²⁵ ir „Konkurencinga Europos pramonė, remianti mūsų žaliąją, skaitmeninę ir atsparią ateitį“²⁶:

- akcentuodama, „kad visapusiškai veikianti bendroji rinka turi būti grindžiama subsidiarumo ir proporcingumo principais“²⁷;
- pabrėždama, kad „reikia skubiai ir plačiu mastu supaprastinti Sąjungos reglamentavimo sistemą („choc de simplification“)“²⁸;

²³ Ypač jau paminėtos ankstesnės metinės ataskaitos 2.3 skirsnyje: Europos Vadovų Tarybos išvados dėl tolesnio Bendrosios rinkos darbotvarkės įgyvendinimo (EUCO dokumento 17/18 II/2 ir IV/15 punktai ir EUCO dokumento 13/20 II/4 punktas), o įgyvendinimo atžvilgiu – Tarybos dokumentas ST 11654/21); Tarybos išvados dėl geresnio reglamentavimo „Konkurencingumo ir tvaraus, integracinio augimo užtikrinimas“ (Tarybos dokumento ST 6232/20 2 ir 12 punktai); Tarybos išvados „Bandomoji reglamentavimo aplinka ir eksperimentavimo nuostatos – priemonės užtikrinti inovacijoms palankią, perspektyvią ir atsparią reglamentavimo sistemą, kuri padėtų įveikti trikdančius iššūkius skaitmeniniame amžiuje“, (Tarybos dokumento ST 13026/1/20 REV 1 3 ir 12 punktai); Tarybos išvados dėl duomenų technologijų, kuriomis siekiama patobulinti „geresnį reglamentavimą“, (OL C 241, 2021 6 21, p. 13).

²⁴ EUCO 12/24 19 ir 20 punktai.

²⁵ Tarybos dokumentas ST 10298/24.

²⁶ Tarybos dokumentas ST 10127/24.

²⁷ Tarybos dokumento ST 10298/24 I/1/4 punktas.

²⁸ Tarybos dokumento ST 10298/24 II/8 punktas.

- primindama „Tarybos išvadas dėl 2023 m. metinės tvaraus augimo apžvalgos ir bendros užimtumo ataskaitos²⁹, kuriose pabrėžiama, kad svarbu vykdyti politiką laikantis Europos socialinių teisių ramsčio principų, deramai atsižvelgiant į atitinkamas kompetencijas ir subsidiarumo bei proporcingumo principus, atsižvelgiant į dabartinius ir būsimus iššūkius“³⁰.

2024 m. Taryba perdavė nacionaliniams parlamentams vieną pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kurį parengė Europos investicijų bankas³¹.

Taryba ne tik vykdo įsipareigojimus pagal Sutartį, bet ir nuolat informuoja valstybes nares apie nacionalinių parlamentų pagrįstas nuomones dėl pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų. 2024 m. Tarybos generalinis sekretoriatas išplatino 14 pagrįstų nuomonių, gautų pagal Protokolą Nr. 2, dėl 11 skirtingų teisės aktų projektų ir 89 nuomonę, pateiktą palaikant politinį dialogą.

Kiekvienais metais Taryba taip pat gauna nuomones dėl ne teisėkūros procedūra priimamų aktų. Pastaraisiais metais šis skaičius išliko stabilus. 2024 m. Taryba gavo 72 tokias nuomones.

2.4. EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Regionų komitetas (RK), remdamasis savo 2020–2025 m. kadencijos prioritetais, toliau dirbo subsidiarumo, proporcingumo ir geresnio reglamentavimo srityse ir savo veiksmais skatino aktyvią subsidiarumo kultūrą. Jis priėmė 53 nuomones ir 4 rezoliucijas³². Pusėje iš šių nuomonių³³ ir rezoliucijų³⁴ buvo pateiktos aiškos nuorodos į subsidiarumo ir proporcingumo principų laikymąsi arba į konkrečias rekomendacijas, kaip pagerinti šių principų laikymąsi.

Savo iniciatyva pateiktoje nuomonėje „Aktyvus subsidiarumas – pagrindinis ES geresnio reglamentavimo darbotvarkės principas“³⁵ pabrėžiama, kad per visą sprendimų priėmimo ciklą reikia visapusišku ir integruotu būdu sistemingai, nuosekliai ir nuolat naudoti įvairias geresnio reglamentavimo priemones, pavyzdžiui, subsidiarumo, proporcingumo, teritorinio poveikio ir tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimo vertinimą. Po to, RK geresnio reglamentavimo ir aktyvaus subsidiarumo iniciatyvinė grupė (BRASS-G) priėmė rekomendacijų rinkinį „RK

²⁹ Tarybos dokumentas ST 6681/23 + COR 1.

³⁰ Tarybos dokumento ST 10298/24 III/25 punktas.

³¹ Paskelbta Tarybos viešame registre (CM 5236/24).

³² Išsamią informaciją rasite [svetainėje EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202405366&qid=1703059324693).

³³ 26 iš visų 53 nuomonių. Iš 53 nuomonių dešimt yra susijusios su teisės aktais, o septyniose nurodomas subsidiarumo principas. Likusios 43 nuomonės nėra susijusios su pasiūlymais dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kai kuriose iš jų gali būti nurodytas subsidiarumo principas, kaip nustatyta RK Darbo tvarkos taisyklių 55 straipsnio 2 dalyje – subsidiarumas minimas 19-oje nuomonių, o 24 nuomonėse jis aiškiai nenurodomas.

³⁴ 2 iš 4 rezoliucijų. RK rezoliucijoje [dėl ES regionų ir miestų padėties ir 2024–2029 m. Europos Komisijos politinių gairių](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202405366&qid=1703059324693) pabrėžiama, kad aktyvus subsidiarumas ir visapusiškas vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimas yra labai svarbūs gerinant ES reglamentavimo sistemą. Joje pritariama Draghi pranešime pateiktiems pasiūlymams taikyti subsidiarumo principą sumaniai ir aktyviai, taip pat pabrėžiama, kad reikia stiprinti administracinius pajėgumus nacionaliniu, regioniniu ir vietiniu lygmenimis.

³⁵ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202405366&qid=1703059324693.

geresnio reglamentavimo politikos ir priemonių rinkinio rengimas ir stiprinimas³⁶, kuriuo siekiama racionalizuoti ir papildomai konsoliduoti RK geresnio reglamentavimo priemonės. 11-oji subsidarumo konferencija³⁷, skirta temai „Geresnis reglamentavimas ir aktyvus subsidarumas – raktas į veiksmingą ES“, buvo ypač svarbi, nes sutapo su naujos institucinės kadencijos pradžia. Konferencijos išvadose³⁸ taip pat raginta laikytis šio visapusiško metodo pagal temą „Geresnis reglamentavimas ir aktyvus subsidarumas: raktas į veiksmingą ES“.

BRASS-G taikė įvairias RK geresnio reglamentavimo priemones, užtikrindama jų nuoseklumą ir sinergiją ir skatindama vietos ir regionų valdžios institucijas prisidėti prie geresnio ES reglamentavimo per visą jo gyvavimo ciklą – nuo koncepcijos kūrimo iki *ex post* vertinimo. Tai apėmė ankstyvo tendencijų ir problemų nustatymo (taikant strateginį prognozavimą), politikos plėtojimo (vykdant subsidarumo ir proporcingumo stebėseną, teritorinio poveikio vertinimus ir tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimą), teisės aktų peržiūros (daugiausia dėmesio skiriant įgyvendinimui per „RegHub“ tinklą) ir galimos politikos peržiūros (RK prisidedant prie Ateičiai tinkamo reglamentavimo platformos) etapus.

RK subsidarumo stebėseną³⁹ vykdyta pagal šio komiteto 2024 m. metinę subsidarumo darbo programą⁴⁰, pagal kurią trys į Komisijos 2024 m. metinę darbo programą įtrauktos iniciatyvos buvo nustatytos kaip stebėsenos prioritetai dėl jų aiškios politinės svarbos vietos ir regionų valdžios institucijoms. RK priėmė ir paskelbė nuomones dėl visų trijų iniciatyvų⁴¹. Vietos ir regionų valdžios institucijoms keistis nuomonėmis dėl subsidarumo ir proporcingumo principų padėjo RK subsidarumo ekspertų grupė⁴², skirta subsidarumo darbo programos iniciatyvoms vertinti, ir Subsidarumo stebėsenos tinklas⁴³, visų pirma padedant REGPEX partneriams⁴⁴, kurie pateikė septynis atsiliepimus⁴⁵.

Atsižvelgdamas į savo atnaujintą teritorinio poveikio vertinimo strategiją⁴⁶ RK priėmė nuomonę dėl Europos teritorinio bendradarbiavimo ateities⁴⁷. Joje pabrėžta, kad Europos teritorijų

³⁶ Rekomendacijos „[Developing and enhancing the CoR's policy and toolbox on better regulation](#)“ (RK geresnio reglamentavimo politikos ir priemonių rinkinio rengimas ir stiprinimas) ir jų priedas „[Ensuring the sustainability and upgrade of the CoR better regulation activities](#)“ (RK geresnio reglamentavimo veiklos tvarumo ir tobulinimo užtikrinimas). Taip pat tyrime „[Charting the course to better EU law-making: optimisation of EU Treaties through inter-institutional cooperation with the European Committee of the Regions](#)“ (Kelias į geresnę ES teisėkūrą: ES sutarčių optimizavimas per tarpinstitucinį bendradarbiavimą su Europos regionų komitetu) analizuotos esamos ES ir RK geresnio reglamentavimo priemonės ir procesai bei išnagrinėtos galimybės juos patobulinti arba sukurti naujus pagal dabartinę Sutarties sistemą ir su galimais Sutarties pakeitimais.

³⁷ <https://cor.europa.eu/en/plenaries-events/11th-subsidiarity-conference>.

³⁸ <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2024-03670-00-00-tcd-ref-en.pdf/content>.

³⁹ <https://cor.europa.eu/en/our-work/cooperations-and-networks/subsidiarity-monitoring-network>.

⁴⁰ <https://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/Publications/Documents/cor-2023-04735-07-00-nb-tra-en.pdf>.

⁴¹ ENVE-VII/050 „[ES klimato politikos ateitis. Klimato kaitos švelninimo tikslų suderinimas su prisitaikymo prie klimato kaitos iššūkiais](#)“; ENVE-VII/047 „[Atspari vandentvarka siekiant kovoti su klimato krize įgyvendinant ES mėlynąjį kursą](#)“; ENVE-VII/045 „[Vėjo energetikos veiksmų planas](#)“.

⁴² <https://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/whatis/Pages/Subsidiarity-Expert-Group.aspx>.

⁴³ https://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/Documents/SMN%20-%20List%20of%20Network%20Partners/SMN_List_of_Network_Partners.pdf.

⁴⁴ Subsidarumo stebėsenos tinklo pogrupis, vienijantis parlamentus arba regionams atstovaujančias asamblėjas, turinčius teisėkūros galią.

⁴⁵ Tai, be kita ko, apima atskirų regioninių parlamentų (Aukštutinės Austrijos žemės parlamento, Katalonijos regioninio parlamento, Friulio-Venecijos Džulijos regioninės asamblėjos ir Bavarijos žemės parlamento) ir regioninių vyriausybių (Žemutinės Austrijos žemės vyriausybės) priimtas pozicijas.

⁴⁶ <https://cor.europa.eu/en/our-work/commissions/coter/territorial-impact-assessment>.

⁴⁷ COTER-VII/038 „[Europos teritorinio bendradarbiavimo ateitis po 2027 m.](#)“.

planavimo stebėjimo tinklas yra viena pagrindinių politikos priemonių žinioms apie teritorijas plėtoti ir žinių spragoms mažinti.

RK toliau pabrėžė tinkamumo kaimo vietovėms užtikrinimo svarbą, savo metinėje regionų ir miestų padėties ataskaitoje⁴⁸ ragindamas parengti strategijas, kuriomis būtų remiama kaimo plėtra ir teritorinė sanglauda, ir priimdamas Kaimo pakto koordinavimo grupės deklaraciją dėl kaimo vietovių ateities ir kaimo plėtros politikos ES⁴⁹.

Bendradarbiaudamas su Komisija RK toliau taikė savo *ex post* geresnio reglamentavimo priemones dalyvaudamas Ateičiai tinkamo reglamentavimo platformoje. Du RK nariai buvo paskirti dviejų iš aštuonių 2024 m. nuomonių pranešėjais⁵⁰. 2024 m. RK tinklas „RegHub“ surengė keturias konsultacijas, dviejose iš jų pritarta nuomonėms dėl Ateičiai tinkamo reglamentavimo.

RK atnaujino savo Subsidiarumo principo laikymosi stebėsenos ir jo pažeidimų užginčijimo praktinį vadovą⁵¹. Jame pateikiama išsami sistema, padedanti suprasti subsidiarumo principą RK konsultaciniame darbe, atsižvelgiant į naujausius pokyčius.

Bendradarbiaudamas su kitomis ES institucijomis RK pasirašė atnaujintus bendradarbiavimo susitarimus su Komisija ir Europos Parlamentu. Pirmajame⁵² daugiausia dėmesio skiriama daugiapakopiam valdymui ir subsidiarumui, o antrajame⁵³ – geresniam reglamentavimui ir teritorinio poveikio vertinimams. Abiejuose pabrėžiama, kad formuojant ES politiką reikia aktyvesnio dalyvavimo vietos ir regionų lygmens dalyvavimo, ir pateikiamos aiškos nuorodos į geresnį reglamentavimą ir veiksmingą subsidiarumo kontrolę.

2.5. EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISMAS

2024 m. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas (toliau – Teismas) priėmė kelis sprendimus dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo.

Dėl subsidiarumo principo Bendrasis Teismas nusprendė, kad Komisijos įgaliojimais pradėti procedūrą pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1/2003, šiuo atveju – nacionalinės konkurencijos institucijos, kuri jau buvo pradėjusi nagrinėti bylą, prašymu, buvo naudojamas pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 11 straipsnio 6 dalies reikalavimus ir toks naudojimas įgaliojimais negali būti laikomas pažeidžiančiu atitinkamos valstybės narės prerogatyvas ir subsidiarumo principo pažeidimu⁵⁴.

⁴⁸ https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/news/new-cor-report-regions-call-strategies-supporting-rural-development-and-territorial-cohesion_en.

⁴⁹ https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/publications/rural-pact-coordination-group-rpcg-declaration-future-rural-areas-and-rural_en.

⁵⁰ Markas Speichas (DE / ELP) – „Europos regioninės plėtros fondo ir Teisingos pertvarkos fondo vertinimas“; Anne Karjalainen (FI / ESP) – „Europos socialinio fondo +“ (ESF+) vertinimas“.

⁵¹ Pateikiama išsami sistema, padedanti suprasti subsidiarumo principą RK konsultaciniame darbe. https://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/Publications/SiteAssets/Pages/Publicationsandstudies-/Guide_on_Subsidiarity_Reviewed_2024.pdf.

⁵² III skyriuje daugiausia dėmesio skiriama subsidiarumo ir proporcingumo, daugiapakopio valdymo ir geresnio reglamentavimo įgyvendinimui.

⁵³ Bendradarbiavimas dėl geresnio reglamentavimo ir aktyvaus subsidiarumo atliekant ES teisės aktų teritorinio poveikio vertinimus – pagal šį bendradarbiavimą RK laiku teikia ataskaitas Europos Parlamentui ir abi šalys gali dalyvauti viena kitos posėdžiuose šioms ataskaitoms aptarti.

⁵⁴ 2024 m. spalio 2 d. sprendimas *Crown Holdings ir Crown Cork & Seal Deutschland Holdings / Komisija*, T-587/22, ECLI:EU:T:2024:661, 75–81 punktai (nagrinėjamas apeliacinis skundas: byla C-855/24 P).

Kitoje byloje Bendrasis Teismas išaiškino, kad Protokole Nr. 2 dėl subsidarumo ir proporcingumo principų taikymo nacionaliniams parlamentams suteikiamas vaidmuo tik subsidarumo principo laikymosi atžvilgiu, bet ne proporcingumo principo laikymosi atžvilgiu⁵⁵.

Dėl proporcingumo principo Teismas išaiškino reikalavimus, kylančius iš Sąjungos teisės aktų leidėjo principo, kai jis naudojasi savo didele diskrecija su politiniais, ekonominiais ar socialiniais sprendimais susijusiose srityse. Sprendime dėl kelių valstybių narių pareikštų prieštaravimų dėl 2020 m. liepos mėn. Sąjungos teisės aktų leidėjo priimto Judumo dokumentų rinkinio Teismas priminė, kad teisės aktų leidėjas turi įrodyti, kad veiksmingai pasinaudojo diskrecija ir atsižvelgė į visus situacijai, kurią tuo aktu siekiama reglamentuoti, svarbius duomenis ir aplinkybes⁵⁶. Todėl teisės aktų leidėjas privalo gebėti pateikti ir aiškiai bei nedviprasmiškai išdėstyti pagrindinius duomenis, į kuriuos turėjo būti atsižvelgta pagrindžiant ginčijamas to akto priemones ir nuo kurių priklausė jų diskrecijos įgyvendinimas. Dėl tų pagrindinių duomenų įrašymo formos Teismas nusprendė, kad teisės aktų leidėjas gali atsižvelgti į poveikio vertinimus ir bet kokią kitą informacijos šaltinį. Jis panaikino nuostatą, kuria nustatoma pareiga kas aštuonias savaites grąžinti tarptautiniam vežimui naudojamas transporto priemones į veiklos centrą toje valstybėje narėje, kurioje įsteigta atitinkama transporto įmonė⁵⁷, ir kuri buvo įtraukta į tekstą vykstant deryboms dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų. Teismas nusprendė, kad teisėkūros institucijos nepateikė ir aiškiai bei nedviprasmiškai nenurodė pagrindinių duomenų, kuriais remiantis buvo nustatyta ši pareiga ir nuo kurių priklausė jų diskrecijos įgyvendinimas. Taigi jos neįrodė, kad turėjo pakankamai informacijos, jog galėtų įvertinti pareigos grąžinti transporto priemones proporcingumą⁵⁸. Kadangi teisėkūros institucijos neįrodė, kad išnagrinėjo šios nuostatos proporcingumą, Teismas neprivalėjo tikrinti, ar ji proporcinga.

2024 m. nacionalinio parlamento rūmai (Prancūzijos Nacionalinė Asamblėja) pirmą kartą pasinaudojo Protokole Nr. 2 numatyta galimybe kreiptis į Teisingumo Teismą dėl subsidarumo principo pažeidimo ir prašyti panaikinti teisėkūros procedūra priimtą aktą (Reglamentas (ES) 2024/1351 dėl prieglobsčio ir migracijos valdymo)⁵⁹.

3. SUBSIDIARUMO KONTROLĖS MECHANIZMO TAIKYMAS NACIONALINIUOSE PARLAMENTUOSE

3.1. APŽVALGA

Nacionaliniai parlamentai toliau tikrino, ar teisėkūros procedūra priimami aktai atitinka subsidarumo principą. Dėl to 2024 m.⁶⁰, t. y. institucinės pertvarkos metais, kuriais dėl mažesnio

⁵⁵ 2024 m. lapkričio 27 d. sprendimas *Nord Stream 2 AG / Europos Parlamentas ir Taryba*, T-526/19 RENV, ECLI:EU:T:2024:864, 310–311 punktai (nagrinėjamas apeliacinis skundas: C-118/25 P).

⁵⁶ 2024 m. spalio 4 d. sprendimas *Lietuvos Respublika ir kt. / Europos Parlamentas ir Taryba*, C-541/20–C-555/20, ECLI:EU:C:2024:818, 218–220 ir 240–244 punktai.

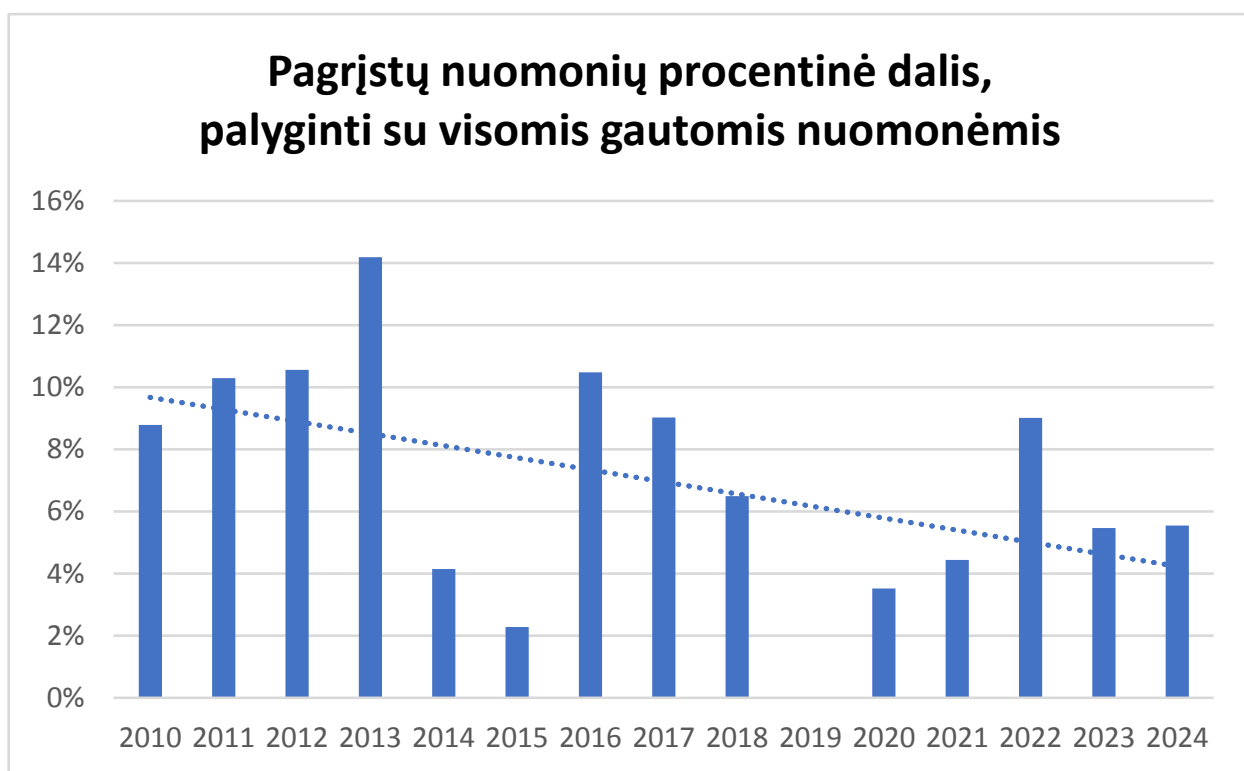
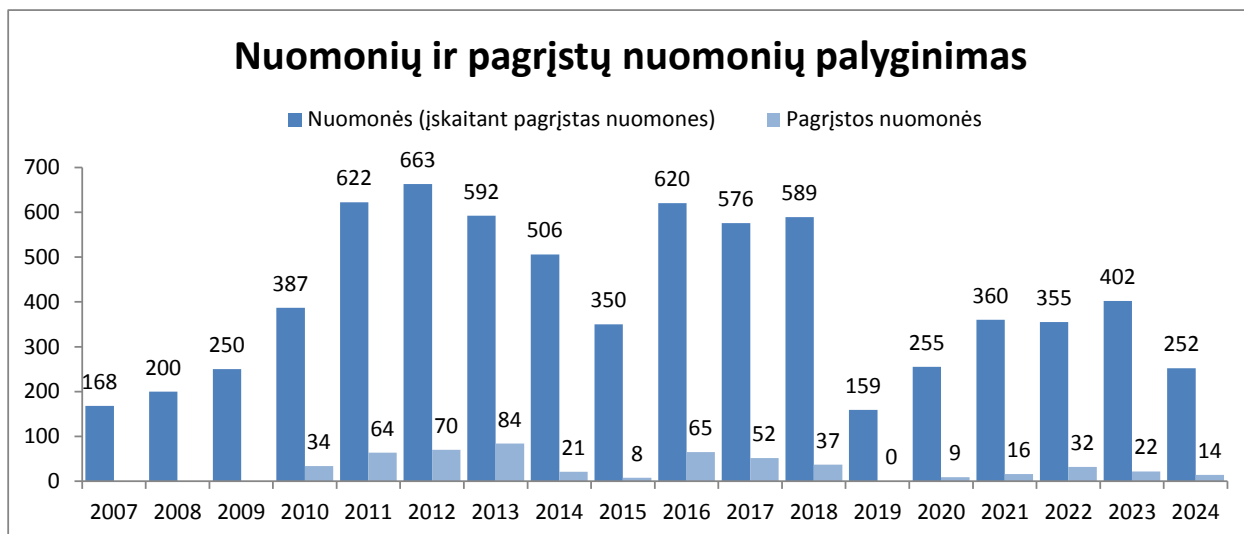
⁵⁷ 2020 m. liepos 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2020/1055 (OL 2020 L 249, p. 17) 1 punkto 3 papunktis tokia apimtimi, kokia juo į 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1071/2009, kuriuo nustatomos bendrosios profesinės vežimo kelių transportu veiklos sąlygų taisyklės, (OL 2009 L 300, p. 51), 5 straipsnį įterptas 1 dalies b punktas.

⁵⁸ 2024 m. spalio 4 d. sprendimas *Lietuvos Respublika ir kt. / Europos Parlamentas ir Taryba*, 718–737 punktai.

⁵⁹ Byla: C-553/24: <https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/5616/oj/eng>; bylos nagrinėjimas dar nėra baigtas.

⁶⁰ Tai yra visos 2024 m. pagal Protokolą Nr. 2 iš parlamento rūmų gautų pagrįstų nuomonių skaičius. Taip pat žr. I priede pateiktą Komisijos dokumentų, dėl kurių Komisija gavo pagrįstas nuomones, sąrašą.

naujų teisėkūros ir politinių iniciatyvų skaičiaus nacionalinių parlamentų nuomonių paprastai gaunama mažiau, Komisija iš nacionalinių parlamentų gavo **14 pagrįstų nuomonių**⁶¹.

Pastaba: punktyrinė linija atitinka linijinę mažėjimo tendenciją.

Kaip ir ankstesniais dvejais metais, 2024 m. didelę dalį visų pagrįstų nuomonių pateikė vienas nacionalinis parlamentas – Švedijos Riksdagas. 2024 m. jis pateikė 6 pagrįstas nuomones, t. y. daugiau kaip 40 % viso skaičiaus. Kitos pagrįstos nuomonės 2024 m. pasiskirstė taip: Prancūzijos Senatas – 2, Airijos Irachtas – 2, Čekijos Atstovų Rūmai – 1, Italijos Deputatų Rūmai – 1, Vengrijos Nacionalinė Asamblėja – 1, ir Maltos Atstovų Rūmai – 1. Tai reiškia, kad 2024 m.

⁶¹ Pagal Protokolą Nr. 2, bet kuris nacionalinis parlamentas arba nacionalinio parlamento rūmai gali per 8 savaites nuo teisėkūros procedūra priimamo akto projekto perdavimo dienos oficialiosiomis ES kalbomis pateikti pagrįstą nuomonę, kurioje būtų nurodyta, kodėl, jų manymu, tas projektas neatitinka subsidiarumo principo. Taip pat žr. 61 išnašą.

pagrįstas nuomones pateikė 8 iš 39 nacionalinių parlamentų ar rūmų, o tai atitinka ankstesnių metų duomenis.

Pagal temas 2024 m. gautos 14 pagrįstų nuomonių pasiskirstė po kelias ir buvo susijusios su 11 skirtingų Komisijos pasiūlymų, daugiau kaip 3 pagrįstų nuomonių negauta nė dėl vieno iš jų – taip buvo ir ankstesniais metais. Pasiūlymas, dėl kurio gauta daugiausia pagrįstų nuomonių, buvo „Verslas Europoje. Pajamų apmokestinimo sistema“ (BEFIT) – 3 pagrįstos nuomonės, gavusios 6 balsus⁶². Nedaug trūko, kad būtų pasiekta riba, kuriai esant Komisija turi pateikti bendrą atsakymą⁶³, tačiau to buvo gerokai per mažai, kad būtų aktyvuota geltonosios kortelės procedūra, pagal kurią Komisija turėtų nurodyti priežastis, dėl kurių jos pasiūlymas būtų paliktas galioti, pakeistas arba atsiimtas. Vienintelis kitas pasiūlymas, dėl kurio pateikta daugiau nei viena pagrįsta nuomonė, buvo pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria nustatomi suderinti atstovavimo interesų grupėms trečiųjų valstybių vardu skaidrumo reikalavimai vidaus rinkoje – dėl jo gautos 2 pagrįstos nuomonės, sudariusios 4 balsus. Dėl likusių 9 pasiūlymų buvo pateikta tik po vieną pagrįstą nuomonę.

Tolesniame 3.2 skirsnyje aptariami pagrindiniai pasiūlymų, dėl kurių gauta daugiau nei viena pagrįsta nuomonė, atvejai. 1 priede pateikiama išsami informacija apie visas pagrįstas nuomones.

3.2. PAGRINDINIAI ATVEJAI

Dėl pasiūlymo dėl sistemos „**Verslas Europoje. Pajamų apmokestinimo sistema (BEFIT)**“⁶⁴ politinio dialogo metu buvo pateiktos 3 pagrįstos nuomonės⁶⁵ ir 4 nuomonės⁶⁶, kuriomis išreikštas susirūpinimas dėl taikymo srities, subsidiarumo ir tvarkaraščio. Visose pagrįstose nuomonėse ir vienoje palaikant politinį dialogą pateiktoje nuomonėje teigta, kad ES neturi kompetencijos tiesioginio apmokestinimo srityje. Daugumoje nuomonių taip pat teigta, kad šio pasiūlymo poveikis valstybėms narėms nebuvo tinkamai įvertintas ir yra neaiškus. Keli rūmai pabrėžė, kaip, jų nuomone, šis pasiūlymas galėtų pakenkti jų šalims, pavyzdžiui, kad pelno perskirstymas būtų naudingas didelėms valstybėms narėms (Airijos Irachtas), kad vienoda mokesčio bazė pakenktų nacionalinei sistemai (Vokietijos Bundesratas) arba kad pasiūlymu būtų ribojamas savų nacionalinių investicijų inovacijoms remti poveikis (Lenkijos Senatas). Vokietijos Bundesratas taip pat atmetė tarpvalstybinės nuostolių užskaitos galimybę ir pasiūlė atidėti pasiūlymo įgyvendinimą, teigdamas, kad 2028 m. yra per ankstyvas terminas visiems skirtingiems mokesčių modeliams sujungti. Italijos Deputatų Rūmai laikėsi nuomonės, kad pasiūlymas atitinka subsidiarumo principą, ir iš esmės pritarė jo tikslams, pavyzdžiui, nustatyti bendras ES veikiančių (didelių) įmonių grupių apmokestinamųjų pajamų apskaičiavimo taisyklės. Kartu jie nurodė, kad reikia imtis tolesnių veiksmų siekiant sukurti pelno mokesčio sistemas, nes vien tik mokesčių bazėms taikomų minimalių taisyklių nepakanka nesąžiningai mokesčių konkurencijai ES sumažinti. Įvairūs parlamentai taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad dėl šio pasiūlymo padidės tiek įmonėms, tiek administracijoms tenkanti administracinė našta.

⁶² Kiekvienas nacionalinis parlamentas turi du balsus. Jeigu parlamentą sudaro dveji rūmai, kiekvienas jų turi po vieną balsą.

⁶³ Komisija yra įsipareigojusi atsakyti bendru atsakymu, jei dėl pasiūlymo pateikiama „daug“ pagrįstų nuomonių (šiam kontekste žodis „daug“ reiškia, kad pagrįstų nuomonių skaičius atitinka bent 7 nacionalinių parlamentų balsus), net jei dėl pasiūlymo nebuvo pateikta pakankamai pagrįstų nuomonių, kad būtų pasiekta riba, kai pradama geltonosios kortelės procedūra, kurią taikant privaloma atlikti teisės akto projekto peržiūrą. Riba, kurią pasiekus pradama geltonosios kortelės procedūra, pasiekama, kai iš nacionalinių parlamentų gautos pagrįstos nuomonės sudaro ne mažiau kaip trečdalį visų jiems skirtų balsų (18 iš 54). Laisvės, saugumo ir teisingumo srityje pateiktiems teisėkūros procedūra priimamų aktų projektams ši riba yra ketvirtadalis balsų (14 iš 54).

⁶⁴ COM(2023) 532 *final*.

⁶⁵ Airijos Atstovų Rūmai ir Senatas, Maltos Atstovų Rūmai, Švedijos Riksdagas.

⁶⁶ Vokietijos Bundesratas, Lenkijos Senatas, Italijos Deputatų Rūmai ir Čekijos Senatas.

Atsakymuose Komisija teigė, kad pasiūlymas atitinka subsidarumo ir proporcingumo principus, nes juo siekiama tik nustatyti bendras didelių įmonių grupių apmokestinamųjų pajamų nustatymo taisykles. Ji išdėstė, kad pasiūlymu neribojama nacionalinė kompetencija mokesčių srityje, nes valstybės narės vis tiek turėtų teisę savarankiškai nustatyti savo mokesčių tarifus ir politiką. Kalbant apie galimą riziką, susijusią su vienodos mokesčio bazės nustatymu, Komisija pažymėjo, kad pasiūlymu siekiama sumažinti reikalavimų laikymosi išlaidas ir kartu sudaryti vienodas sąlygas visoje ES. Komisija taip pat nurodė, kad dėl įgyvendinus pasiūlymą atsirasiančio supaprastinimo ir suderinimo ES taptų patrauklesnė investicijoms ir taip būtų išvengta bet kokio neigiamo poveikio. Ji atitinkamai nurodė poveikio vertinimą. Ji apskaičiavo, kad, remiantis naujausiais duomenimis, šiuo pasiūlymu būtų galima iki 65 % sumažinti reikalavimų laikymosi išlaidas. Kalbant apie tvarkaraštį, Komisija pripažino, kad prisitaikymui reikia pakankamai laiko, tačiau nurodė, kad pasiūlyme numatytas ketverių su puse metų pereinamasis laikotarpis nuo siūlomo jo įgyvendinimo 2028 m. liepos 1 d. Ji taip pat atkreipė dėmesį į administracinių procedūrų supaprastinimą – taikant vieną ir supaprastintą apmokestinamųjų pajamų apskaičiavimo taisyklių rinkinį būtų sumažinta administracinė našta. Komisija taip pat pabrėžė, kad pasiūlymu kuo labiau suderinti nacionalinių mokesčių sistemų nesiekama.

Dėl pasiūlymo dėl **atstovavimo interesų grupėms trečiųjų valstybių vardu skaidrumo**⁶⁷ gautos 2 pagrįstos nuomonės ir 5 nuomonės, pareikštos palaikant politinį dialogą. Prancūzijos Senatas, Vengrijos Nacionalinė Asamblėja, Italijos Respublikos Senatas ir Italijos Deputatų Rūmai išreiškė abejonių, ar Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 114 straipsnis tinkamas naudoti kaip vienintelis direktyvos teisinis pagrindas. Vengrijos Nacionalinė Asamblėja, taip pat Airijos Atstovų Rūmai ir Senatas pagrįstose nuomonėse teigė, kad pasiūlymu pažeidžiamas subsidarumo principas, nes juo būtų nustatytas maksimalus suderinimas ir apribota valstybių narių veiksmų laisvė. Dėl to gali sumažėti skaidrumo standartai toms šalims, kurios taiko griežtesnes taisykles. Šiam argumentui taip pat pritarė Italijos Deputatų Rūmai ir Prancūzijos Senatas. Vengrijos Nacionalinė Asamblėja abejojo poreikiu veikti ES lygmeniu ir tokio veikimo pridėtine verte, tvirtindama, kad esamų nacionalinių taisyklių pakanka ir kad beveik pusė valstybių narių visiškai nereglamentuoja šios srities. Be to, Čekijos Senatas paprašė savo vyriausybės nepritarti pasiūlymui, nebent jis būtų iš esmės pakeistas, o Nyderlandų Pirmieji Rūmai nusiuntė klausimų dėl pasiūlymo sąrašą.

Atsakymuose Komisija paaiškino, kaip taikomas SESV 114 straipsnis, nurodydama, kad pasiūlymas yra tinkamas siekiant įtraukti paslaugų teikėjus bendrojoje rinkoje ir pašalinti valstybių narių nuostatų, turinčių įtakos vidaus rinkos veikimui, skirtumus. Ji nurodė, kad pasiūlymu laikomasi subsidarumo principo, nes juo sprendžiami tarpvalstybiniai klausimai, kurių valstybės narės negali veiksmingai išspręsti pavieniui. Ji taip pat pabrėžė, kad siūlomos priemonės yra proporcingos siekiui užtikrinti skaidrumą. Be to, Komisija pabrėžė ES lygmens reglamentavimo pridėtinę vertę siekiant užkirsti kelią vidaus rinkos susiskaidymui ir spręsti trečiųjų valstybių atstovavimo interesų grupėms veiklos tarpvalstybinio pobūdžio problemą, dėl kurios prireikė suderintų veiksmų. Ji pateisino maksimalaus suderinimo metodą siekiant užkirsti kelią reglamentavimo arbitražui ir sukurti vienodas sąlygas, taip sumažinant reikalavimų laikymosi išlaidas ir išvengiant reglamentavimo standartų konkurencijos vis žemiau nuleidžiant jiems taikomą kartelę.

4. RAŠYTINIS POLITINIS DIALOGAS SU NACIONALINIAIS PARLAMENTAIS

Be subsidarumo tikrinimo mechanizmo, nustatyto Protokole Nr. 2, Komisijos santykiai su nacionaliniais parlamentais apima įvairią veiklą, visų pirma 2006 m. pradėtą politinį dialogą. Šis

⁶⁷ COM(2023) 637 *final*. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria nustatomi suderinti atstovavimo interesų grupėms trečiųjų valstybių vardu skaidrumo reikalavimai vidaus rinkoje ir iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2019/1937.

dialogas palengvina keitimąsi informacija raštu apie Komisijos iniciatyvas, prie kurių nacionaliniai parlamentai nori prisidėti, taip pat apie klausimus, kuriuos jie nusprendžia iškelti savo iniciatyva. 2024 m. Komisija gerokai pagerino viešą nacionalinių parlamentų nuomonių ir pagrįstų nuomonių, taip pat savo atsakymų skelbimo būdą. Ji sukūrė naują internetinę duomenų bazę⁶⁸, kurioje naudotojai, pasitelkę įvairias filtravimo galimybes, gali lengviau susipažinti su visomis nuomonėmis ir atsakymais nuo Komisijos pirmininko J.-C. Junckerio kadencijos pradžios 2014 m.

Be to, politinis dialogas taip pat vykdomas žodžiu, kaip aprašyta 5 skyriuje.

4.1. BENDROSIOS PASTABOS

2024 m. nacionaliniai parlamentai išsiuntė Komisijai **252 nuomones**, t. y. gerokai mažiau, palyginti su 2023 m., kai gautos 402 nuomonės, tačiau tai yra įprasta institucinės pertvarkos metais. Vis dėlto, palyginti su labai dideliais nuokrypiais 2019 m., kai nuomonių gauta 73 % mažiau nei 2018 m., 2024 m. sumažėjimas buvo mažesnis – nuomonių gauta tik 33 % mažiau nei 2023 m. Bendras per pirmąją U. von der Leyen vadovaujamos Komisijos kadenciją gautų nuomonių skaičius tebėra gerokai mažesnis, palyginti su nuomonių, gautų per antrąją J. M. Barroso vadovaujamos Komisijos kadenciją ir J.-C. Junckerio vadovaujamos Komisijos kadenciją, skaičiumi.

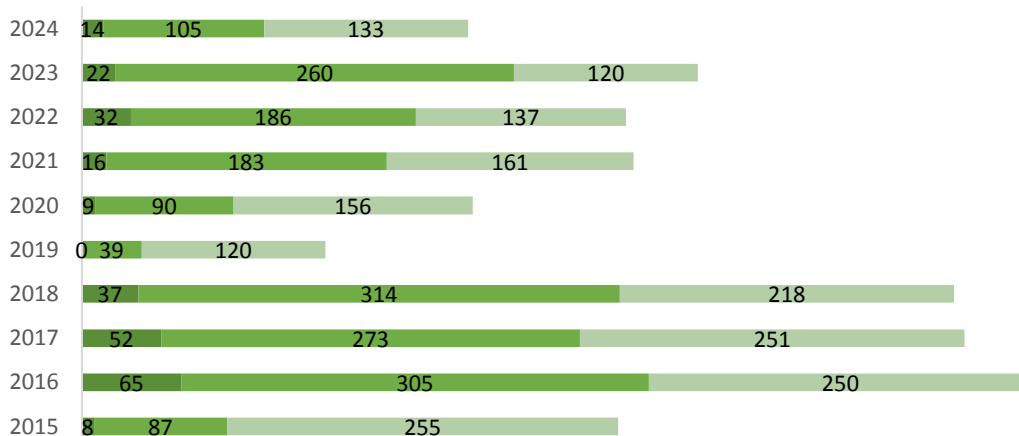
Nacionaliniai parlamentai toliau naudojami įvairiais politinio dialogo siūlomais komunikacijos būdais. Šiuo atžvilgiu ypač verta paminėti dvi nuomones savo iniciatyva, kurias inicijavo Lietuvos Respublikos Seimas. Jos buvo aptartos specialiaame parlamentų grupės posėdyje rengiantis COSAC plenariniam posėdžiui 2024 m. lapkričio mėn. ir nusiųstos Komisijai su įvairių rūmų parašais (vieną pasirašė 11 papildomų rūmų, kitą – 10 papildomų rūmų). Siekiant užtikrinti suderinamumą su metodika, kurią Komisija taikė ankstesnėse metinėse ataskaitose⁶⁹, šiuose dviejuose dokumentuose kartu pateikiamos 23 nuomonės. Tai turi papildomų pasekmių, kurios atsispindi ir yra aptariamose šioje ataskaitoje, pavyzdžiui, gerokai didesnė nuomonių savo iniciatyva dalis (36, palyginti su vidutiniškai 10 ankstesniais metais) arba tai, kad 2024 m. politiniame dialoge su Komisija vėl dalyvavo du rūmai, kurie nebuvo dalyvavę nuo 2016 m.

⁶⁸ <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/home>.

⁶⁹ Vadovaujantis ankstesnėse metinėse ataskaitose naudota metodika, kai nuomonę kartu pasirašo įvairūs rūmai, ji reiškia tiek nuomonių, kiek yra ją pasirašiusių rūmų. Anksčiau Komisijai būdavo įprasta gauti kartu pasirašytas nuomones iš Čekijos (dvejų rūmų parlamentas), Vengrijos (vienerių rūmų parlamentas), Lenkijos (dvejų rūmų parlamentas) ir Slovakijos (vienerių rūmų parlamentas) rūmų, iš viso šešias nuomones.

Nacionalinių parlamentų nuomonių rūšys

- Pagrįstos nuomonės dėl pasiūlymų, kuriems taikoma subsidiarumo kontrolė
- Palaikant politinį dialogą pateiktos nuomonės dėl pasiūlymų, kuriems taikoma subsidiarumo kontrolė
- Palaikant politinį dialogą pateiktos nuomonės dėl kitų Komisijos iniciatyvų arba nuomonės savo iniciatyva

Atidžiau išnagrinėjus šias 252 nuomones matyti, kad 119 (47 %) buvo susijusios su pasiūlymais dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kuriems taikomas subsidiarumo kontrolės mechanizmas⁷⁰, iš jų 14 buvo pagrįstos nuomonės (5,6 % visų nuomonių). Likusios 133 nuomonės (53 %) pateiktos daugiausia dėl su teisėkūra nesusijusių iniciatyvų (daugiausia komunikatų, taip pat baltųjų knygų ir viešų konsultacijų) arba pateiktos savo iniciatyva ir nėra tiesiogiai susijusios su Komisijos iniciatyvomis (36 nuomonės). Pasiskirstymas panašus į pasiskirstymą ankstesniais pereinamaisiais 2019 metais.

Komisijoje apie nacionalinių parlamentų ar rūmų iškeltus klausimus pranešama atitinkamiems Komisijos nariams ir Komisijos padaliniais, kurie taip pat parengia atsakymus. Klausimai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų perduodami teisėkūros institucijų derybose dalyvaujantiems Komisijos atstovams.

4.2. DALYVAVIMAS IR TAIKYMO SRITIS

Kaip ir ankstesniais metais, nacionalinių parlamentų Komisijai pateiktų nuomonių skaičius gerokai skyrėsi. Iš dalies dėl jau minėtų kartu pasirašytų nuomonių savo iniciatyva nacionalinių parlamentų ar rūmų, kurie *nepateikė* jokių nuomonių, skaičius 2024 m. sumažėjo⁷¹ iki 6 iš 39 rūmų⁷². Tai reiškia, kad tik trijų valstybių narių parlamentai⁷³ *nedalyvavo* rašytiniame politiniame dialoge. Iš 33 dalyvavusių rūmų 6 rūmai⁷⁴ tai darė tik kartu pasirašę nuomones savo iniciatyva.

⁷⁰ Daugiau informacijos apie subsidiarumo kontrolės mechanizmą ir politinį dialogą rasite šiuo adresu: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/adopting-eu-law/relations-national-parliaments_lt. Nacionaliniai parlamentai netikrina pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, susijusių su politikos sritimis, kuriose ES turi išimtinę kompetenciją.

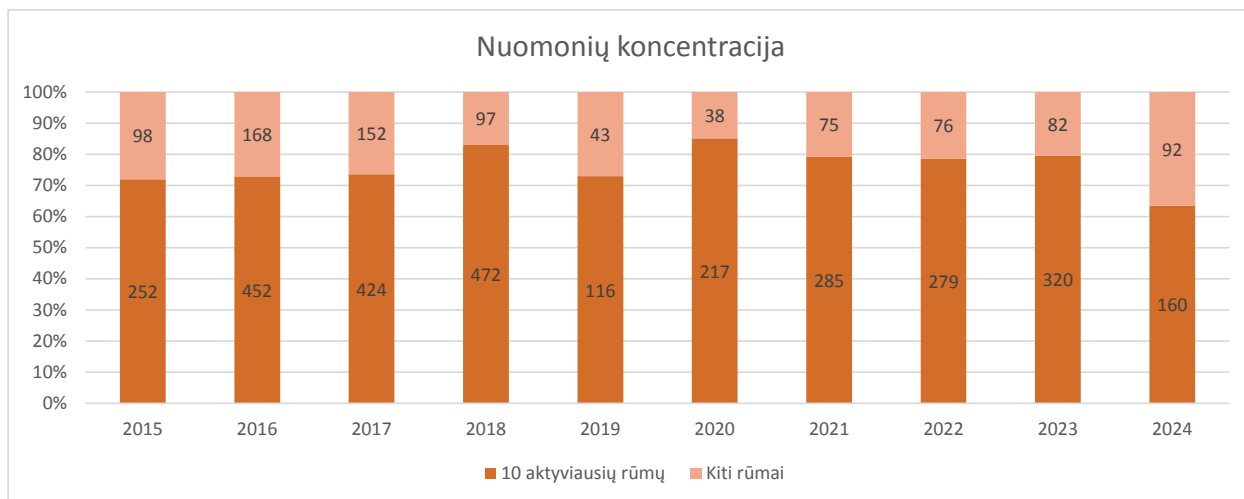
⁷¹ 2023 m. – 9; 2022 m. – 7; 2021 m. – 8; 2020 m. – 12; 2019 m. – 17; 2018 m. – 10.

⁷² Žr. 3 priedą.

⁷³ Bulgarijos, Danijos ir Austrijos nacionaliniai parlamentai. 2023 m. – 6; 2022 m. – 5.

⁷⁴ Kipro Atstovų Taryba, Estijos Rygikogas (ankstesnė nuomonė gauta 2016 m.), Latvijos Saeima (ankstesnė nuomonė gauta 2016 m.), Lenkijos Seimas, Suomijos Eduskunta ir Vokietijos Bundestagas.

10 aktyviausių parlamento rūmų pateikė 160 nuomonių (63,5 % visų nuomonių). Tai reikšminga išimtis iš per pastaruosius 9 metus stebėtos tendencijos⁷⁵, kai 10 aktyviausių rūmų pateikė vidutiniškai apie 80 % visų nuomonių. 2024 m. 10 aktyviausių rūmų buvo Rumunijos Deputatų Rūmai (41), Italijos Deputatų Rūmai (26), Ispanijos Generaliniai Rūmai (18), Vokietijos Bundesratas (17), Čekijos Senatas (16), Rumunijos Senatas (15), Čekijos Atstovų Rūmai (14), Prancūzijos Senatas (13), Italijos Respublikos Senatas (12) ir Švedijos Riksdagas (11). Devyni iš jų taip pat buvo vieni aktyviausių rūmų 2023 m. 2 priede nurodytas kiekvienų parlamento rūmų pateiktų nuomonių skaičius.

Kaip ir ankstesniais metais, nacionalinių parlamentų ar parlamento rūmų pateiktų nuomonių pobūdis skyrėsi. Vieni daugiausia dėmesio skyrė patikrinimui, ar Komisijos pasiūlymas atitinka subsidarumo ir proporcingumo principus⁷⁶, o kiti išsamiau komentavo pasiūlymų turinį arba išsiuntė nuomones savo iniciatyva, kuriose nenurodomas konkretus Komisijos pasiūlymas. 2024 m. Komisija gavo 38 nuomones savo iniciatyva⁷⁷, apimančias įvairias temas – nuo ES kosmoso teisės aktų, išorės sienų apsaugos, nitratų iš žemės ūkio šaltinių keliamos vandens taršos iki viešųjų pirkimų. Daugiau nei vienoje nuomonėje savo iniciatyva aptartos temos buvo bendra žemės ūkio politika po 2027 m., padėtis Artimuosiuose Rytuose ir 2004 m. plėtros 20-osios metinės, taip pat pirmiau minėtos Lietuvos Seimo parengtos kartu pasirašytos nuomonės savo iniciatyva dėl suskystintų gamtinių dujų importo iš Rusijos sustabdymo ir dėl išorės sienų apsaugos. Nacionaliniai parlamentai paskelbė nuomones dėl įvairių baltųjų knygų dėl investicijų užsienyje, eksporto kontrolės, galimybių didinti paramą moksliniams tyrimams ir plėtrai dvejopo naudojimo potencialą turinčių technologijų srityje ir dėl to, kaip patenkinti Europos skaitmeninės infrastruktūros poreikius. Nors 2024 m. politinio dialogo intensyvumas sumažėjo, pastebimai susitelkta į kai kuriuos pasiūlymus, kuriems nacionaliniai parlamentai skyrė daug dėmesio, priešingai nei pagrįstų nuomonių atveju – pastarosios, kaip nurodyta pirmiau, daugiausia teiktos dėl skirtingų pasiūlymų.

4.3. PAGRINDINĖS NUOMONIŲ, PATEIKTŲ PALAIKANT POLITINĮ DIALOGĄ, TEMOS

Daugiausia nuomonių pateikta dėl toliau nurodomų pasiūlymų.

⁷⁵ 2023 m. – 80 %; 2022 m. – 79 %, 2021 m. – 79 %, 2020 m. – 85 %; 2019 m. – 73 %; 2018 m. – 83 %; 2017 m. – 74 %; 2016 m. – 73 %.

⁷⁶ Pavyzdžiui, Ispanijos Generaliniai Rūmai ir Portugalijos Respublikos Asamblėja.

⁷⁷ 23 iš jų buvo kartu pasirašytos Lietuvos Seimo parengtos nuomonės savo iniciatyva dėl suskystintų gamtinių dujų importo iš Rusijos sustabdymo ir dėl išorės sienų apsaugos.

1. 2024 m. Komisijos darbo programos (10 nuomonių⁷⁸).
2. Pasiūlymo dėl Direktyvos dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir seksualinės prievartos prieš vaikus medžiaga⁷⁹ (8 nuomonės).
3. Pasiūlymo dėl Europos darbo tarybų direktyvos peržiūros, pasiūlymo dėl policijos bendradarbiavimo neteisėto migrantų gabenimo ir prekybos žmonėmis prevencijos, nustatymo ir tyrimo srityje stiprinimo ir Europolo paramos tokių nusikaltimų prevencijai ir kovai su jais didinimo, BEFIT pasiūlymo* ir pasiūlymo dėl atstovavimo interesų grupėms trečiųjų valstybių vardu skaidrumo* (po 7 nuomones).
4. Pasiūlymo dėl Stažuočių direktyvos ir pasiūlymo, kuriuo nustatomos būtiniausios padėjimo neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi ES prevencijos ir kovos su tokia veikla taisyklės (po 6 nuomones).

Be to, dėl ankstesnės metinės ataskaitos 2024 m. buvo pateiktos dvi nuomonės, aptartos šio skirsnio pabaigoje.

Kaip ir ankstesniais metais, 8 nacionaliniai parlamentai išnagrinėjo **2024 m. Komisijos darbo programą**⁸⁰, dėl kurios pateikta 10 nuomonių (2024 m. – 7, o 2023 m. – 3⁸¹). Tai prilygo gautų nuomonių dėl 2023 m. Komisijos darbo programos skaičiui. Šios nuomonės atspindėjo įvairių rūmų atliktą programos prioritetų, susijusių su jų nacionaline politika, analizę. Remiantis 42-ąja COSAC pusmečio ataskaita⁸², beveik 90 % rūmų aptaria Komisijos darbo programą įvairiais vidaus lygmenimis: beveik visada ES reikalų komitete, maždaug pusėje atvejų – kituose komitetuose, o daugiau kaip trečdalį atvejų – plenariniuose posėdžiuose.

Nacionalinių parlamentų nuomonės dėl 2024 m. darbo programos atskleidė bendrą sutarimą dėl pagrindinių ES uždavinių. Išreikšta plati parama Ukrainai, Europos gynybos pramonės strategijos rengimui ir ES plėtros proceso spartinimui atsižvelgiant į nuopelnus ir ES vertybes. Daugelis rūmų pabrėžė užsienio politikos partnerysčių, pavyzdžiui, su Afrika, ir tolesnės paramos Rytų partnerystei ir pietinėms kaimyninėms šalims svarbą. Taip pat sutarta dėl poreikio spręsti klimato kaitos problemą, daugiausia dėmesio skiriant 2040 m. mažinimo tikslo nustatymui ir teisingos pertvarkos užtikrinimui. Keli rūmai pabrėžė hidrologinio atsparumo, tvaraus žemės ūkio ir apsirūpinimo maistu saugumo svarbą. Be to, buvo sutarta, kad reikia neatsilikti nuo dirbtinio intelekto naudojimo ir jį reguliuoti, taip pat spręsti migracijos problemas ar seksualinės prievartos prieš vaikus bei jų seksualinio išnaudojimo internete klausimus, raginant valstybes nares sukurti visapusiškas sistemas ir glaudžiau bendradarbiauti tarpusavyje ir tarptautiniu mastu. Kitos svarbios sritys, dėl kurių sutarta, buvo švietimo svarba – pasiūlytas bendras Europos diplomatas – ir būtinybė mažinti biurokrtiją bei administracinę naštą, taip skatinant konkurencingumą ir augimą. Apskritai nuomonėse pabrėžta, kad siekiant spręsti šiuos neatidėliotinus uždavinius ir remti stipresnę, atsparesnę Europą reikalingas suderintas ES veikimas.

Atsakymuose Komisija dar kartą patvirtino savo įsipareigojimą toliau remti Ukrainą, kartu rengiantis sėkmingai ES plėtrai, kuria siekiama skatinti ilgalaikę taiką ir stabilumą Europoje. Ji pabrėžė, kad plėtra ir toliau bus grindžiama nuopelnais, laikantis pagrindinių vertybių, įskaitant

⁷⁸ Trys gautos 2023 m.

⁷⁹ 3 priede išvardytos Komisijos iniciatyvos, dėl kurių pateiktos bent penkios nuomonės. Nuomonės dėl žvaigždute (*) pažymėtų pasiūlymų į šį skirsnį neįtrauktos, nes dėl jų taip pat pateiktos bent trys pagrįstos nuomonės, todėl jos jau įtrauktos į šio pranešimo 3.2 skirsnį.

⁸⁰ COM(2023) 638 *final*. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui. 2024 m. Komisijos darbo programa „Padarykime šiandien ir pasirenkime rytojui“.

⁸¹ 2024 m. nuomones pateikė Kroatijos Respublikos Susirinkimas, Nyderlandų Pirmieji ir Antrieji Rūmai, Lietuvos Seimas, Liuksemburgo Deputatų Rūmai, Slovakijos Nacionalinė Rada ir Rumunijos Deputatų Rūmai. 2023 m. gruodžio mėn. nuomonę pateikė Prancūzijos Senatas, Rumunijos Senatas ir Švedijos Riksdagas.

⁸² <https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/download/file/8a8629a89279be0201927ba2f1630010/42nd+Bi-annual+Report+of+COSAC+final+version+adopted.pdf>.

žmogaus teises ir teisinę valstybę. Tai ir toliau būtų esminės stojimo į ES sąlygos. Komisija palankiai įvertino paramą jos veiksmams gynybos srityje, akcentuodama pirmosios Europos gynybos pramonės strategijos pristatymą, ir paragino valstybes nares didinti su gynyba susijusias investicijas. Ji taip pat nurodė savo pasiūlymą atnaujinti kovos su neteisėtu migrantų gabenimu teisinę sistemą, tuo patvirtindama savo įsipareigojimą spręsti su migracija susijusias problemas. Komisija taip pat pabrėžė esanti pasiryžusi užtikrinti, kad žalioji pertvarka būtų įgyvendinama teisingai ir įtraukiai ir kad būtų įgyvendinamos pagrindinės skaitmeninės darbotvarkės iniciatyvos. Šiomis iniciatyvomis siekiama didinti Europos atsparumą ir mažinti administracinę naštą, taip padedant stiprinti Europos įmonių konkurencingumą. Kalbant apie žemės ūkį, Komisija pabrėžė, kad pradėtas strateginis dialogas dėl ES žemės ūkio ateities yra vertinga galimybė bendradarbiauti su ūkininkais ir kitais svarbiais suinteresuotaisiais subjektais.

Dėl pasiūlymo dėl Direktyvos dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir seksualinės prievartos prieš vaikus medžiaga⁸³ pateiktos 8 nuomonės, įskaitant 1 pagrindą nuomonę. Čekijos Atstovų Rūmai ir Italijos Deputatų Rūmai suabejojo, ar reikia imtis veiksmų ES lygmeniu, teigdami, kad kai kurie pasiūlymo aspektai viršija ES kompetenciją. Prancūzijos Senatas taip pat teigė, kad tokios nuostatos kaip „seksualinės prievartos prieš vaikus medžiagos“ apibrėžtis nepagrįstai persidengia su nacionalinės kompetencijos sritimis. Kita vertus, Rumunijos Deputatų Rūmai pažymėjo, kad pasiūlyme „seksualinis šantažas“ ar „keršto pornografija“ nėra kriminalizuojami kaip atskiri nusikaltimai, nepaisant pripažinimo, kad jie vis labiau plinta. Keli rūmai (Italijos Deputatų Rūmai, Prancūzijos Senatas, Rumunijos Deputatų Rūmai) suabejojo pasiūlymo nuostata, pagal kurią nevyriausybinėms organizacijoms būtų leidžiama nustatyti ir analizuoti seksualinės prievartos prieš vaikus medžiagą, nurodymai galimus interesų konfliktus arba tai, kad ši užduotis būtų tinkamesnė nacionalinėms institucijoms. Vokietijos Bundesratas pažymėjo, kad sukūrus ES seksualinės prievartos prieš vaikus prevencijos ir kovos su ja centrą ES lygmeniu būtų sukurti papildomi centrinio valdymo pajėgumai, tačiau valstybėms narėms neturėtų būti užkraunama papildoma administracinė našta.

Atsakymuose Komisija tvirtino, kad pasiūlyme laikomasi subsidarumo principo. Ji pabrėžė, kad elgesys, kai grasinama pasidalinti seksualinės prievartos prieš vaikus medžiaga siekiant gauti daugiau seksualinės prievartos prieš vaikus medžiagos, reglamentuojamas kitomis pasiūlymo nuostatomis. Kalbant apie nevyriausybinių organizacijų vaidmenį, Komisija patikslino, kad šios organizacijos neprisiims užduočių, kurias turėtų atlikti nacionalinės valdžios institucijos. Vietoj to būtinos atitinkamos nuostatos siekiant užtikrinti teisinį nacionalinių karštųjų linijų ir panašių organizacijų veiklos tikrumą. Komisija atkreipė dėmesį į Vokietijos Bundesrato pasiūlymą sumažinti duomenų rinkimo pareigas, kurių prašoma pagal pasiūlymą, bet pabrėžė, kad duomenų apie prevenciją ir pagalbą aukoms rinkimas yra labai svarbus siekiant įvertinti priemonių, kurių imamasi šioje srityje, veiksmingumą.

Keli nacionaliniai parlamentai pateikė nuomones dėl pasiūlymų dėl reglamento⁸⁴ (7 nuomonės, įskaitant vieną pagrindą nuomonę) **dėl policijos bendradarbiavimo neteisėto migrantų gabenimo ir prekybos žmonėmis prevencijos, nustatymo ir tyrimo srityje stiprinimo ir**

⁸³ COM(2024) 60 *final*. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir seksualinės prievartos prieš vaikus medžiagą, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2004/68/TVR (nauja redakcija).

⁸⁴ COM(2023) 754 *final*. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl policijos bendradarbiavimo neteisėto migrantų gabenimo ir prekybos žmonėmis prevencijos, nustatymo ir tyrimo srityje stiprinimo ir Europolo paramos tokių nusikaltimų prevencijai ir kovai su jais didinimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2016/794.

Europolo paramos tokių nusikaltimų prevencijai ir kovai su jais didinimo, taip pat direktyvos⁸⁵ (6 nuomonės) dėl būtiniausių padėjimo neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi ES prevencijos ir kovos su tokia veikla taisyklių. Švedijos Riksdagas savo pagrįstoje nuomonėje teigė, kad tam tikrais pasiūlymo aspektais per daug kišamasi į valstybių narių kompetencijos sritį, ir paragino išsamiau išnagrinėti siūlomų priemonių, visų pirma Europolo operatyvinių įgaliojimų išplėtimo, poreikį ir proporcingumą. Jis išreiškė pastabą, kad prie pasiūlymo nebuvo pridėtas poveikio vertinimas. Vokietijos Bundesratas taip pat kritikavo tai, kad Europolui priskirtas centras būtų įsteigiamas pačiu reglamentu – jo nuomone, šis sprendimas turėtų būti paliktas Europolo valdybai, ir teigė, kad reikėtų patikrinti, kiek visas pasiūlymas atitinka proporcingumo principą. Jis paragino patikslinti Europolo, Eurojusto ir FRONTEX užduotis, taip pat į naująjį centrą komandiruojamų ekspertų ir ryšių palaikymo pareigūnų kompetenciją. Italijos Deputatų Rūmai palankiai įvertino ES jurisdikcijos išplėtimą šioje srityje, tačiau išreiškė susirūpinimą dėl galimos administracinės naštos, susijusios su statistinių duomenų rinkimu ir teikimu. Jie taip pat teigė, kad reikia peržiūrėti humanitarinei veiklai taikomas išimtis. Abu Čekijos rūmai iš esmės pritarė pasiūlymams, bet išreiškė susirūpinimą dėl galimos naštos valstybės biudžetui ir socialinei aplinkai, taip pat dėl poreikio kai kuriais atvejais patikslinti ir suderinti nusikalstamas veikas ir sankcijas. Rumunijos Deputatų Rūmai pabrėžė, kad svarbu aiškiai atskirti neteisėtos migracijos skatinimą ir humanitarinės pagalbos teikimą, ir paragino užtikrinti migrantų teisių apsaugą ir jiems skirtą pagalbą. Nyderlandų Pirmieji Rūmai nusiuntė frakciją pateiktus klausimus dėl abiejų pasiūlymų, išreikšdami susirūpinimą dėl Europolo įgaliojimų išplėtimo ir dėl to, ar tai yra proporcinga. Savo klausimais kelios Parlamento grupės taip pat išreiškė susirūpinimą dėl poveikio humanitarinės pagalbos organizacijoms (jų nuomone, jos pastaraisiais metais buvo sistemingai kriminalizuojamos) ir paragino patikslinti skirtumą tarp humanitarinės pagalbos ir prekybos žmonėmis.

Atsakymuose Komisija paaiškino, kad centras, kurį ketinama įsteigti, pagerintų valstybių narių tarpusavio koordinavimą ir paramą kovojant su neteisėtu migrantų gabenimu ir prekyba žmonėmis. Atsakymuose Švedijos Riksdagui ir Vokietijos Bundesratui Komisija pabrėžė, kad pasiūlymai yra būtini ir proporcingi siekiant veiksmingai kovoti su neteisėtu migrantų gabenimu ir prekyba jais, atsižvelgiant į tarpvalstybinį šių nusikaltimų pobūdį. Be to, ji atkreipė dėmesį į Italijos Deputatų Rūmų pasiūlymą patobulinti humanitarinės veiklos išimtį.

Dėl pasiūlymo dėl **Stažuočių direktyvos**⁸⁶ pateiktos 7 nuomonės, įskaitant vieną pagrįstą nuomonę⁸⁷. Švedijos Riksdagas savo pagrįstoje nuomonėje tvirtino, kad pasiūlymas yra pernelyg plačios aprėpties ir viršija ES kompetenciją, susijusią su švietimu ir galimybe naudotis socialine apsauga bei darbo užmokesčiu, ir jame neatsižvelgiama į skirtingas valstybių narių sistemas ir sąlygas. Palaikant politinį dialogą pateiktose nuomonėse keli rūmai atkreipė dėmesį į tai, kad pasiūlyme pateikta stažuotės apibrėžtis nesuderinama su jų atitinkamais nacionalinės teisės aktais, ir manė, kad reikia patikslinti direktyvos taikymo sritį. Vieni rūmai paprašė patikslinti direktyvos taikymą stažuotojams iš ES nepriklausančių šalių. Du rūmai tiesiog patvirtino, kad pasiūlymas atitinka subsidarumo principą.

⁸⁵ COM(2023) 755 *final*. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria nustatomos būtiniausios padėjimo neteisėtai atvykti, vykti tranzitu ir apsigyventi Sąjungoje prevencijos ir kovos su tokia veikla taisyklės ir kuria pakeičiama Tarybos direktyva 2002/90/EB ir Tarybos pamatinis sprendimas 2002/946 TVR.

⁸⁶ COM(2024) 132 *final*. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl stažuotojų darbo sąlygų gerinimo ir užtikrinimo ir kovos su stažuotėmis dangstomais nuolatiniiais darbo santykiais (Stažuočių direktyva).

⁸⁷ Švedijos Riksdago (pagrįsta nuomonė), Italijos Deputatų Rūmų (2 nuomonės, viena tik dėl COM(2024) 132 *final* ir viena taip pat susijusi su COM(2024) 133 *final*), Italijos Senato, Rumunijos Senato, Ispanijos Generalinių Rūmų, Portugalijos Respublikos Asamblėjos.

Atsakymuose Komisija pabrėžė, kad pasiūlymas buvo susijęs tik su stažuotojų darbo sąlygomis ir neturėjo įtakos klausimams, susijusiems su stažuotojų mokymosi ar mokymo turiniu arba stažuotojų galimybėmis naudotis socialine apsauga. Be to, prie pasiūlymo pridėtoje poveikio vertinimo ataskaitoje⁸⁸ ji pripažino, kad valstybių narių įvairių rūšių stažuotėms taikomi reglamentavimo metodai skiriasi. Komisija pakartojo, kad pasiūlymu nereikalaujama, jog valstybės narės pakeistų stažuotojams pagal nacionalinę teisę suteikiamą statusą arba sukurtų naują statusą. Ji į apibrėžtį „stažuotė“ sąmoningai neįtraukė „darbo santykių“, kad būtų išvengta Direktyvos spragų, dėl kurių nuolatinis darbas galėtų būti pateikiamas kaip stažuotės. Komisija taip pat patvirtino, kad pasiūlymas būtų taikomas stažuotes ES atliekantiems stažuotojams iš ES nepriklausančių šalių.

Pasiūlymui dėl direktyvos dėl **Europos darbo tarybų steigimo bei veikimo ir veiksmingo tarpvalstybinio informavimo ir konsultavimosi teisių užtikrinimo**⁸⁹ nacionaliniai parlamentai skyrė daug dėmesio ir dėl jo pateikė 7 nuomones⁹⁰. Dveji rūmai pateikė palankią nuomonę, o ketveri rūmai išreiškė susirūpinimą, kad dėl siūlomų priemonių įmonėms padidės reguliavimo našta ir išlaidos, o tai gali turėti įtakos jų konkurencingumui. Kai kurie rūmai taip pat paprašė patikslinti tarpvalstybinių klausimų apibrėžtį. Keli rūmai pritarė, kad reikia užtikrinti lyčių pusiausvyrą, tačiau, jų manymu, lyčių kvotų nustatymas Europos darbo tarybose yra problemiškas.

Atsakymuose Komisija paaiškino, kad pasiūlymu siekiama pagerinti darbuotojų informavimo ir konsultavimosi su jais sistemos veiksmingumą tarpvalstybiniu lygmeniu ir padidinti Europos darbo tarybų pridėtinę vertę darbuotojams ir įmonėms. Poveikio vertinime ji apsvarstė įvairias politikos galimybes ir nenustatė jokio galimo neigiamo poveikio įmonių sąnaudoms, kainų konkurencingumui, tarptautiniam konkurencingumui ir gebėjimui diegti inovacijas įrodymų. Komisija pažymėjo, kad pagal pasiūlyme pateiktą tarpvalstybinių klausimų apibrėžtį reikalingas priežastinis ryšys tarp vienoje valstybėje narėje siūlomų priemonių ir kitoje valstybėje narėje sukuriamų pasekmių. Taip buvo siekiama užtikrinti, kad Europos darbo tarybose nebūtų aptariami tik vietiniai klausimai, kartu užtikrinant, kad šios tarybos dalyvautų tais atvejais, kai vadovybės sprendimų pasekmės gali turėti įtakos darbuotojams daugiau nei vienoje valstybėje narėje. Lyčių pusiausvyros klausimu Komisija pabrėžė siūlomas nuostatas, pagal kurias derybų šalys stengiasi užtikrinti lyčių pusiausvyrą su sąlyga, kad tai yra teisiškai ir faktiškai įmanoma konkrečiu atveju, nepažeidžiant nacionalinių įstatymų dėl darbuotojų atstovų rinkimų.

Dėl **2022 metų ataskaitos dėl subsidarumo ir proporcingumo principų taikymo ir dėl santykių su nacionaliniais parlamentais**⁹¹ pateiktos dvi nuomonės, atsiųstos 2024 m. Švedijos Riksdagas pasiteiravo⁹², i) kodėl pastaraisiais metais pagrįstų nuomonių skaičius sumažėjo, tačiau atkreipė dėmesį į tai, kad nuo 2010 m. akivaizdžiai pagerėjo Komisijos pagrindimas, kodėl jos pasiūlymai atitinka subsidarumo principą; ii) ar nacionaliniai parlamentai, kurie nepateikia prieštaravimų pagal subsidarumo kontrolės mechanizmą, to nedaro dėl to, kad neturi prieštaravimų, ar dėl to, kad nemano, jog šis mechanizmas yra veiksmingas ar tinkamas; ir iii) ar

⁸⁸ SWD(2024) 67 *final*.

⁸⁹ COM(2024) 14 *final*. Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria dėl Europos darbo tarybų steigimo bei veikimo ir veiksmingo tarpvalstybinio informavimo ir konsultavimosi teisių užtikrinimo iš dalies keičiama Direktyva 2009/38/EB.

⁹⁰ Čekijos Atstovų Rūmai, Italijos Deputatų Rūmai, Italijos Senatas, Rumunijos Senatas, Vokietijos Bundesratas, Airijos Irachtas, Ispanijos Generaliniai Rūmai.

⁹¹ COM(2023) 640 *final*, paskelbta 2023 m. spalio mėn.

⁹² <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/documents/download/20392> (SE versija: <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/documents/download/20391>).

šie parlamentai naudojami alternatyviomis įtakos darymo priemonėmis. Italijos Deputatų Rūmai⁹³ kritikavo Komisijos ataskaitą nurodydami, kad trūksta statistinių duomenų ir informacijos apie įvairius Komisijos atsakymų į nacionalinių parlamentų nuomones aspektus, pavyzdžiui, jų kokybės vertinimo. Jie taip pat paragino stiprinti Komisijos ir nacionalinių parlamentų ryšius ir pateikė keletą rekomendacijų, kaip pagerinti teisėkūros procesą, be kita ko, kaip išsamiau pagrįsti pasiūlymus, labiau įtraukti nacionalinius parlamentus ir atlikti geresnius poveikio vertinimus. Jie taip pat pabrėžė, kad reikia užtikrinti didesnę Tarybos veiklos skaidrumą ir galimybę susipažinti su jos dokumentais, ir pasiūlė pradėti debatus dėl ES teisės aktų paskirties ir metodų, visų pirma atsižvelgiant į galimą ES plėtrą.

Šios nuomonės turėtų būti vertinamos kartu su nacionalinių parlamentų bendrai pateiktais prašymais ir pasiūlymais, pateiktais 2024 m. spalio mėn. vykusiame LXXII COSAC plenariniame posėdyje⁹⁴. Atsakydama⁹⁵ į susirūpinimą dėl to, kad sumažėjo nacionalinių parlamentų teikiamų pagrįstų nuomonių, Komisija aiškina, kad tikėtina to priežastis – sėkmingas geresnio reglamentavimo darbotvarkės ir priemonių taikymas bei griežtesnis tikrinimas, ar rengiant iniciatyvas laikomasi subsidiarumo principo. Ji taip pat pažymėjo, kad šio sumažėjimo priežastis, regis, nėra atitinkamas nacionalinių parlamentų atliekamų subsidiarumo patikrų sumažėjimas, nes dauguma nuomonių, kurias jie pateikė palaikant politinį dialogą per pastaruosius trejus metus, buvo susijusios su pasiūlymais, kuriems taikoma subsidiarumo kontrolė, ir daugelyje šių nuomonių buvo aiškiai nurodyta, kad pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų atitinka subsidiarumo principą. Šį pastebėjimą pagrindžia nacionalinių parlamentų atsakymai į klausimyną rengiant COSAC 42-ąją pusmečio ataskaitą ir Komisijos gautos nuomonės bei pagrįstos nuomonės, iš kurių matyti, kad nuo 2019 m. bent 29 iš 39 parlamento rūmų (21 iš 27 nacionalinių parlamentų) atliko subsidiarumo patikras. Pagrįstos nuomonės nėra vienintelė priemonė, kuria išreiškiami nacionalinių parlamentų subsidiarumo patikros rezultatai.

Atsižvelgdama į tai, Komisija priminė svarbų nacionalinių parlamentų vaidmenį Europos konstitucinėje sistemoje ir formuojant ES politiką. Ji taip pat pabrėžė palaikanti nacionalinius parlamentus ir jų vykdomą subsidiarumo kontrolę, be kita ko, teikdama išsamius atsakymus į jų nuomones ir atkreipdama atitinkamų Komisijos narių ir jos padalinių dėmesį į parlamentams rūpimus klausimus. Komisija taip pat pabrėžė politinio dialogo su nacionaliniais parlamentais svarbą, nes tai jiems suteikia galimybę prisidėti prie Europos sprendimų priėmimo proceso, ir pažymėjo, kad daugelis nacionalinių parlamentų naudojami šia galimybe įsitraukdami į šį procesą ankstesniuose jo etapuose. Komisija paragino nacionalinius parlamentus dalyvauti jos kvietimuose teikti informaciją ir viešose konsultacijose bei išreikšti norą stiprinti dialogą su nacionaliniais parlamentais nustatytais komunikacijos ir bendradarbiavimo kanalais. Kalbant apie Komisijos atsakymų į nacionalinių parlamentų nuomones kokybę, Komisija priminė⁹⁶ COSAC 37-ąją pusmečio ataskaitą⁹⁷, kurioje teigiama, kad „didžioji dauguma [nacionalinių parlamentų rūmų] pareiškė, kad į palaikant politinį dialogą jų nuomonėse iškeltus klausimus Europos Komisija didžiąja dalimi atsakė“.

⁹³ <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/documents/download/20388> (IT versija: <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/documents/download/20387>).

⁹⁴ Žr. 5.2 skirsnį.

⁹⁵ C(2024) 5649 *final*, <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/documents/download/20407> (SE versija: <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/documents/download/20408>), ir C(2024) 7221 *final*, <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/documents/download/21001> (IT versija: <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/documents/download/21000>).

⁹⁶ C(2024) 7221 *final*, <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/documents/download/21001> (IT versija: <https://national-parliaments-opinions.ec.europa.eu/documents/download/21000>).

⁹⁷ COSAC 37-oji pusmečio ataskaita dėl su parlamentine kontrole susijusių Europos Sąjungos procedūrų ir praktikos pakeitimų: <https://ipexl.europarl.europa.eu/IPEXL-WEB/download/file/082d29087ee8684c017f0e1b03990203/37th+Bi-annual+Report+of+COSAC.pdf> (7 puslapis).

5. RYŠIAI, VIZITAI, SUSITIKIMAI, KONFERENCIJOS IR KITA VEIKLA

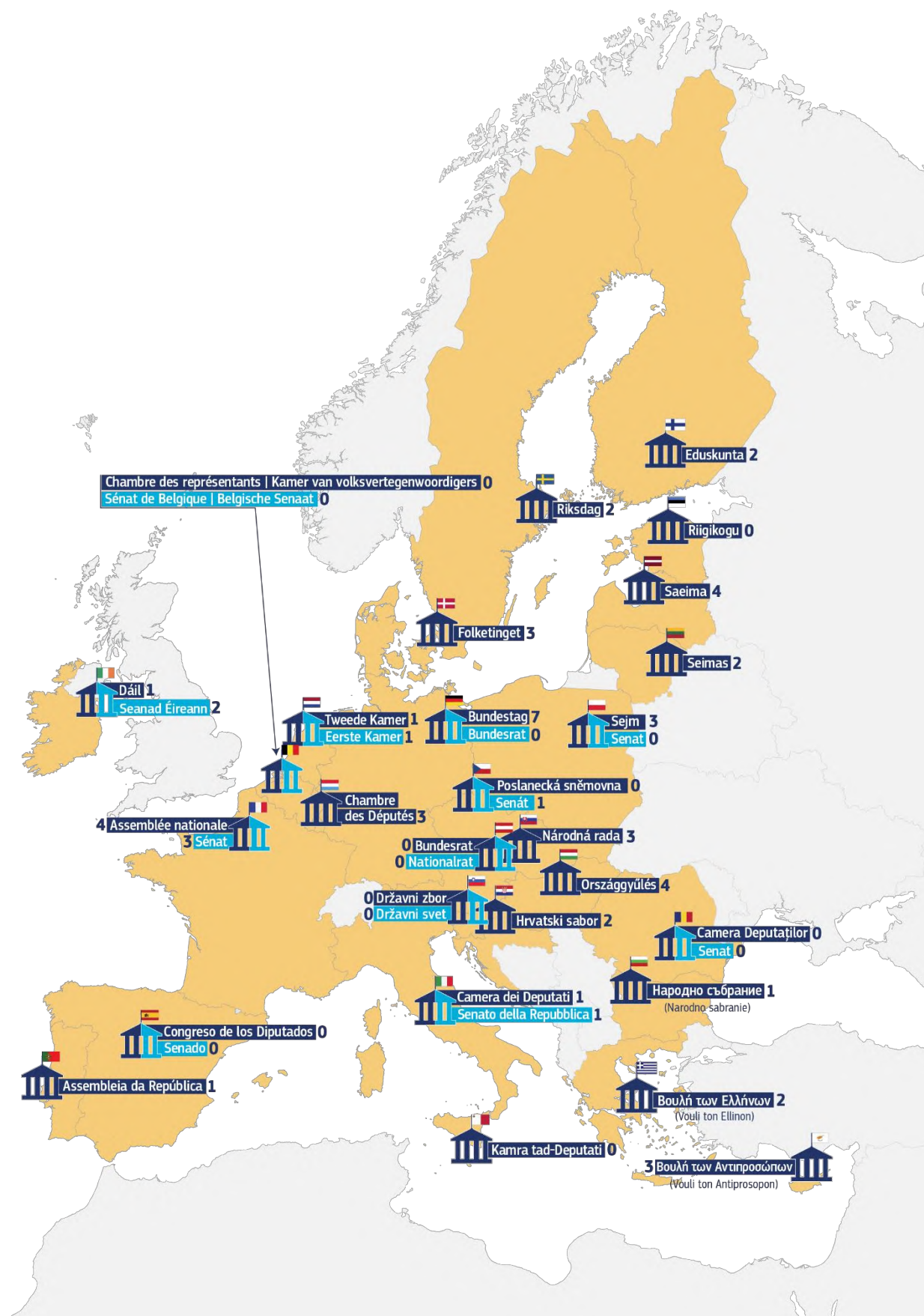
5.1. Komisijos vizitai į nacionalinius parlamentus ir susitikimai su jais

Komisijos ir nacionalinių parlamentų žodinis politinis dialogas vyksta įvairiomis formomis. Tai apima Komisijos narių ir nacionalinių parlamentų vizitus, Komisijos narių dalyvavimą Europos Parlamento organizuojamuose tarpparlamentiniuose komitetų susitikimuose ir konferencijose, pavyzdžiui, COSAC organizuojamuose posėdžiuose, Komisijos informacinius pranešimus nuolatiniams nacionalinių parlamentų atstovams Briuselyje ir reguliarius apsikeitimus nuomonėmis dėl Komisijos darbo programų.

2024 m. Komisijos nariai dalyvavo 57 vizituose į nacionalinius parlamentus ir susitikimuose su nacionalinių parlamentų delegacijomis, kurie apėmė daugumą parlamento rūmų (24 iš 39). Tai mažiau nei per pastaruosius ketverius metus (127 vizitai 2023 m., 143 vizitai 2022 m., 130 vizitų 2021 m., 101 vizitas 2020 m.), tačiau labai panašu į vizitų ir posėdžių skaičių ankstesniais pereinamaisiais metais (2019 m.), kai buvo surengti 55 vizitai. 2024 m. Komisija taip pat sulaukė daugiau įvairių nacionalinių parlamentų darbuotojų grupių vizitų (kai kuriais atvejais kartu su Parlamento nariais), norinčių gauti tiesioginės informacijos apie Komisijos ir nacionalinių parlamentų sąveikos būdus ir esamus komunikacijos kanalus⁹⁸.

⁹⁸ Pastarieji vizitai neįtraukti į toliau pateikiamą žemėlapi.

**Κομισιες ναριυ vizitū į nacionalinius parlamentus
ir susitikimū su jais skaičius 2024 m. (iš viso visose valstybėse narėse – 57)**

5.2. Tarpparlamentiniai susitikimai ir konferencijos

2024 m. Komisijos nariai dalyvavo šiuose tarpparlamentiniuose susitikimuose ir konferencijose⁹⁹:

- COSAC¹⁰⁰;
- Europos parlamentų savaitės renginiuose¹⁰¹;
- Jungtinės parlamentinės Europolo veiklos kontrolės grupės posėdyje¹⁰²;
- įvairiose tarpparlamentinėse konferencijose¹⁰³.

Ataskaitiniu laikotarpiu Belgijoje ir Vengrijoje, t. y. šalyse, kurios tuo metu pirmininkavo Europos Sąjungos Tarybai, buvo surengti du COSAC pirmininkų susitikimai (sausio ir liepos mėn.) ir du COSAC plenariniai posėdžiai (kovo ir spalio mėn.). Po kiekvienos plenarinės sesijos buvo paskelbtos išvados¹⁰⁴, pranešimas¹⁰⁵ ir pusmečio ataskaita. Vienas iš pranešimo, paskelbto po kovo mėn. įvykusio COSAC plenarinio posėdžio, skirsnių buvo skirtas nacionalinių parlamentų kolektyviniam indėliui rengiant 2024–2029 m. strategines gaires – per ankstesnius institucinės pertvarkos metus (2014 m. ir 2019 m.) to nebuvo. Komisija raštu pateikė atsakymus į COSAC patvirtintus pranešimus¹⁰⁶.

2024 m. COSAC posėdžiuose aptarti i) dviejų Tarybai pirmininkaujančių valstybių narių (Belgijos ir Vengrijos) prioritetai; ii) Europos socialinių teisių ramstis; iii) plėtra ir jos poveikis ES ateičiai; iv) 2019–2024 m. Europos teisėkūros ciklo peržiūra ir 2024–2029 m. Tarybos strateginės darbotvarkės perspektyvos; v) lyčių politika ir moterų bei vyrų atstovavimas parlamente; vi) atviras strateginis savarankiškumas, demokratija ir teisinė valstybė; vii) ES plėtros į Vakarų Balkanus ir rytus padėtis; viii) ES padėtis institucinės pertvarkos metais ir praėjus penkiolikai metų nuo Lisabonos sutarties taikymo pradžios; xi) Europos demografinės tendencijos ir atsakas nacionaliniu bei Europos lygmenimis ir x) Europos saugumas ir gynyba. Komisijos nariai N. Schmitas, T. Bretonas ir O. Várhelyi dalyvavo dviejuose COSAC posėdžiuose, o vykdomasis pirmininko pavaduotojas M. Šefčovičius – LXXII plenariame posėdyje pristatė vaizdo pranešimą, kuriame pabrėžė, kad nacionaliniai parlamentai atliks pagrindinį vaidmenį ir per ateinančius penkerius metus.

⁹⁹ Daugiau informacijos pateikta Europos Parlamento ataskaitoje dėl ryšių tarp Europos Parlamento ir nacionalinių parlamentų: <http://www.europarl.europa.eu/relnatparl/en/home/annual-reports.html>.

¹⁰⁰ COSAC, kurioje Komisija turi stebėtojos statusą, yra vienintelis tarpparlamentinis forumas, įtvirtintas Sutartyse (Protokole Nr. 1 dėl nacionalinių parlamentų vaidmens Europos Sąjungoje). Daugiau informacijos pateikta adresu <https://secure.ipex.eu/IPEXL-WEB/conferences/cosac>.

¹⁰¹ Per Europos parlamentų savaitę ES valstybių narių, šalių kandidačių ir šalių stebėtojų parlamentų nariai susiburia aptarti ekonominių, biudžeto, aplinkos ir socialinių klausimų. 2024 m. ji įvyko vasario 12–13 d. Vykdomojo pirmininko pavaduotojas V. Dombrovskis įžanginėje sesijoje pateikė pagrindines pastabas. Komisijos narė M. McGuinness pristatė keitimosi nuomonėmis procedūrą politikos formuotojams, pakviestiems į Ekonomikos ir pinigų politikos komiteto tarpparlamentinį komitetą susitikimą. Komisijos narys J. Hahnas pasakė įžangines pastabas Biudžeto komiteto tarpparlamentinio komiteto posėdžio sesijoje „Iš priemonės „NextGenerationEU“ įgyta patirtis: ES biudžeto reagavimo galimybės krizės metu iš nacionalinės ir ES perspektyvos“.

¹⁰² Jungtinės parlamentinės Europolo veiklos kontrolės grupės 14-asis ir 15-asis posėdžiai įvyko atitinkamai vasario 18–19 d. Gente (Belgijoje) ir lapkričio 12 d. Europos Parlamente. Komisijos narė Y. Johansson asmeniškai dalyvavo pirmajame posėdyje ir pristatė vaizdo pranešimą per antrąjį posėdį.

¹⁰³ Rugsejo 9–10 d. įvykusioje bendros užsienio ir saugumo politikos (BUSP) ir bendros saugumo ir gynybos politikos (BSGP) tarpparlamentinėje konferencijoje dalyvavo Komisijos narys O. Várhelyi ir vyriausiasis įgaliotinis ir Komisijos pirmininko pavaduotojas J. Borrellis. Komisijos narė E. Ferreira per tarpparlamentinę konferenciją pristatė vaizdo pranešimą „SECG“ (spalio mėn.).

¹⁰⁴ [Išvados, priimtose per LXXI COSAC](#), ir [Išvados, priimtose per LXXII COSAC](#), (anglų ir prancūzų kalbomis).

¹⁰⁵ [Pranešimas, priimtas per LXXI COSAC](#), ir [Pranešimas, priimtas per LXXII COSAC](#), (anglų ir prancūzų kalbomis).

¹⁰⁶ [Komisijos atsakymas į pranešimą, priimtą per LXXI COSAC](#), (priedas) ir [Komisijos atsakymas į pranešimą, priimtą per LXXII COSAC](#), (priedas) (anglų kalba).

Kalbant apie nacionalinių parlamentų dalyvavimą formuojant ES politiką, 2024 m. spalio mėn. vykusiame LXXII COSAC plenariame posėdyje nacionaliniai parlamentai kartu suformulavo keletą prašymų ir pasiūlymų. Visų pirma jie paprašė i) jiems suteikti netiesioginę teisėkūros iniciatyvos teisę „žaliosios kortelės“ forma; ii) daugiau galimybių susipažinti su Tarybos dokumentais; iii) reguliaraus Komisijos narių dalyvavimo COSAC posėdžiuose; iv) aktyvesnio nacionalinių parlamentų ir Komisijos dialogo, ypač kai Komisija rengia strategines gaires ir metines darbo programas; ir v) palengvinti subsidiarumo kontrolę pratęsiant nacionaliniams parlamentams nustatytą terminą nuo aštuonių iki dešimties savaičių ir sumažinant ribą, kurią pasiekus pradedama geltonosios kortelės procedūra, iki ketvirtadalio balsų.

Atsakyme Komisija sutiko su COSAC, kad nacionaliniai parlamentai atlieka labai svarbų vaidmenį stiprinant demokratines vertybes, nurodė esanti pasirengusi toliau plėtoti dialogą su jais ir paragino juos anksčiau įsitraukti į politinį procesą – dar svarstant ir rengiant naujus ES lygmens teisės aktus. Šiuo atveju Komisija pripažino kolektyvinį nacionalinių parlamentų indėlį į 2024–2029 m. strateginę darbotvarkę teikiant LXXI COSAC pranešimą ir paragino taip pat kolektyviai įsitraukti ir ateityje. Ji taip pat palankiai įvertino nacionalinių parlamentų nuomones ir informaciją palaikant politinį dialogą apie jų pačių prioritetus, susijusius su klausimais, įtrauktais į priimtas Komisijos darbo programas. Toks indėlis taip pat gali būti vienas iš būdų nacionaliniams parlamentams iš anksto vykdyti subsidiarumo principo laikymosi rengiant ES teisės aktus kontrolę. Komisija apsvaistė COSAC pasiūlymą papildomai sustiprinti nacionalinių parlamentų vykdomą subsidiarumo kontrolę pratęsiant terminą nuo aštuonių iki dešimties savaičių ir sumažinant geltonosios kortelės procedūros taikymo ribą. Tačiau ji laikosi nuomonės, kad, skirtingai nei šios priemonės, dėl kurių reikėtų keisti Sutartį, aktyvesnis politinis dialogas ir nacionalinių parlamentų ir Komisijos tarpparlamentiniai susitikimai¹⁰⁷ jau dabar suteikia galimybių papildomai gerinti subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymą ES teisės aktuose.

6. REGIONINIŲ PARLAMENTŲ VAIDMUO

Regioniniai parlamentai netiesiogiai prisideda prie subsidiarumo kontrolės. Pagal Protokolą Nr. 2, atlikdamas ES teisės aktų projektų subsidiarumo patikrą ir teikdamas pagrįstas nuomones, kiekvienas nacionalinis parlamentas prireikus turi konsultuotis su teisėkūros įgaliojimus turinčiais regioniniais parlamentais.

Regionų parlamentų nariams taip pat atstovaujama Europos regionų komitete. Jis vykdo stebėseną per Subsidiarumo stebėsenos tinklą ir jo skaitmeninę platformą, skirtą padėti įstatymų leidžiamąją galią turintiems regioniniams parlamentams dalyvauti taikant išankstinio įspėjimo dėl subsidiarumo principo nesilaikymo mechanizmą (REGPEX)¹⁰⁸.

¹⁰⁷ Kaip ir 2023 m., 2024 m. taip pat nebuvo pasinaudota galimybe, atsiradusia 2021 m. ir tęsiama 2022 m., organizuoti neformalų internetinį COSAC apsikeitimą nuomonėmis su Komisijos nariais.

¹⁰⁸ <http://portal.cor.europa.eu/subsidiarity/regpex/Pages/default.aspx>. Daugiau informacijos apie Europos regionų komiteto subsidiarumo kontrolės veiklą pateikta 2.4 skirsnyje.

Nors Sutartyse nėra aiškos nuostatos dėl tiesioginės Komisijos ir regioninių parlamentų sąveikos, Komisija atsižvelgia į jų indėlį ir atsako į jų pastabas. Kai kurie regioniniai parlamentai¹⁰⁹ toliau teikė rezoliucijas Komisijai: 2024 m. pateiktos 38 rezoliucijos, palyginti su 32 rezoliucijomis 2023 m., 72 rezoliucijomis 2022 m., 50 rezoliucijų 2021 m. ir 33 rezoliucijomis 2020 m. Kai kuriose iš jų daugiausia dėmesio skirta konkrečioms Komisijos komunikatams¹¹⁰ ir pasiūlymams¹¹¹, o kitose – įvairiems kitiems aktualiams klausimams. Kiti regioniniai parlamentai dalyvavo Komisijos viešose konsultacijose, nors iki šiol šiuo kanalu aktyviai naudojosi tik vienas regioninis parlamentas, pateikęs atsakymus į keletą Komisijos pradėtų viešų konsultacijų¹¹². Vienas regioninis parlamentas pasinaudojo kitu kanalu ir pateikė 5 nuomones per savo šalies nacionalinį parlamentą¹¹³.

7. IŠVADA

2024 m. buvo pereinamieji metai – tai buvo jaučiama įvairiais Komisijos ir nacionalinių parlamentų santykių aspektais. Palyginti su ankstesniais ketveriais metais, tai reiškė, kad nacionaliniai parlamentai pateikė mažiau nuomonių, nors sumažėjimas nebuvo toks staigus, kaip ankstesniais pereinamaisiais 2019 metais. Pateikta santykinai mažiau nuomonių dėl pasiūlymų, kuriems taikoma subsidarumo kontrolė. Vyko mažiau apsilankymų ir vizitų, tačiau beveik tiek pat, kiek praėjusiais pereinamaisiais metais; Komisijos nariai mažiau dalyvavo tarpparlamentiniuose renginiuose.

Ir vėl daugumą pagrįstų nuomonių pateikė vienas nacionalinis parlamentas, šiuo atveju Švedijos Riksdagas. Nacionaliniai parlamentai toliau rodė didelį susidomėjimą Komisijos darbo programa ir pateikė 10 nuomonių dėl 2023 m. Komisijos darbo programos, t. y. tiek pat, kiek ir 2022 m.

¹⁰⁹ Regioniniai parlamentai: Valonijos ir Briuselio sostinės regiono ir Belgijos vokiškai kalbančios bendruomenės (Belgija); Bavarijos ir Reino krašto-Pfalco (Vokietija); Balearų salų, Baskų krašto ir Navaros (Ispanija); Emilijos-Romanijos (Italija); Zalcburgo ir Aukštutinės Austrijos (Austrija); Pakarpatės (Lenkija); Vokietijos ir Austrijos regioninių parlamentų pirmininkų Europos konferencija, Pietų Tirolio regioninė asamblėja, Belgijos vokiškai kalbančios bendruomenės parlamentas kartu su Vokietijos Bundestagu ir Bundesratu ir Austrijos Bundesratu; Tarpreregioninė parlamentatų taryba (Saro kraštas ir Reino kraštas-Pfalcas (Vokietija); Didžiųjų Rytų (Prancūzija); Liuksemburgo (Liuksemburgas); Valonijos, Valonijos–Briuselio federacijos ir Belgijos vokiškai kalbančios bendruomenės (Belgija). Aktyviausi regioniniai parlamentai buvo Bavarijos (12) ir Balearų salų (11). Vokietijos ir Austrijos regioninių parlamentų, Pietų Tirolio regioninės asamblėjos, Belgijos vokiškai kalbančios bendruomenės parlamento pirmininkų Europos konferencija kartu su Vokietijos Bundestagu ir Bundesratu ir Austrijos Bundesratu paskelbė 3, Belgijos vokiškai kalbanti bendruomenė – 2, o visi kiti – po 1;

¹¹⁰ 2023 m. ir 2024 m. ES teisingumo rezultatų suvestinėms (COM(2023) 309 *final* ir COM(2024) 950 *final*), 2023 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitai (COM(2023) 800 *final*) ir Komunikatui „Mūsų ateities užtikrinimas Europos 2040 m. klimato srities tikslas ir siekis iki 2050 m. užtikrinti poveikio klimatui neutralumą kuriant tvarią, teisingą ir klestinčią visuomenę“ (COM(2024) 63 *final*).

¹¹¹ Pasiūlymui dėl Tarybos rekomendacijos dėl socialinės ekonomikos pagrindinių sąlygų sukūrimo (COM(2023) 316 *final*), pasiūlymui dėl Tarybos rekomendacijos „Europa kelyje“ – mobilumo mokymosi tikslais galimybės visiems (COM(2023) 719 *final*), iš dalies pakeistam pasiūlymui dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl mechanizmo teisinėms ir administracinėms kliūtims tarpvalstybiniu mastu šalinti (COM(2023) 790 *final*) ir pasiūlymui dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl dirvožemio stebėsenos ir atsparumo (Dirvožemio stebėsenos teisės aktas) (COM(2023) 416 *final*).

¹¹² Bavarijos regioninis parlamentas pateikė atsakymus per 5 viešas konsultacijas dėl iniciatyvų įvairiose politikos srityse, palyginti su 6 viešomis konsultacijomis 2023 m. ir daugiau nei 20 konsultacijų 2022 m.

¹¹³ Pagal prie Sutarčių, kurios yra Belgijos nacionalinės parlamentinės sistemos sudedamoji dalis, pridėtą 51 deklaraciją Flandrijos parlamentas, veikdamas per Parlamentinių asamblėjų pirmininkų sueigos sekretoriatą, perdavė 5 nuomones Belgijos Senatui. Todėl Komisija jas techniškai registravo kaip Belgijos Senato nuomones ir savo atsakymus į jas teikė tiek per Belgijos Senatą, tiek tiesiogiai regioniniam parlamentui.

Regioniniai parlamentai toliau bendravo su Komisija, išsiųsdami daugiau rezoliucijų nei praėjusiais metais įvairiais aktualiais klausimais.

Svarbūs ir iš dalies nauji 2024 m. pokyčiai, susiję su šioje ataskaitoje nagrinėjamomis temomis, buvo šie:

- nacionaliniai parlamentai parengė daug į ateitį orientuotų nuomonių savo iniciatyva;
- nacionalinių parlamentų dalyvavimas politiniame dialoge buvo šiek tiek platesnis nei ankstesniais metais, t. y. dalyvavo ne vien tik aktyviausi parlamentai ir (arba) rūmai;
- nacionaliniai parlamentai toliau nagrinėjo lanksčius dalyvavimo politiniame dialoge būdus, pvz., susitikdami grupėse ir kartu pasirašydami nuomones savo iniciatyva;
- du nacionaliniai parlamentai pateikė nuomones dėl ankstesnės metinės ataskaitos subsidiarumo ir proporcingumo ir santykių su nacionaliniais parlamentais ataskaitos ir, be kita ko, apsvaistę nacionalinių parlamentų vaidmenį;
- be to, kartu per COSAC nacionaliniai parlamentai suformulavo prašymus ir pasiūlymus, kaip sustiprinti jų vaidmenį formuojant ES politiką, į kuriuos Komisija atsakė konstruktyviai;
- 2024 m. kovo mėn. *LXXI COSAC* indėlį nacionaliniai parlamentai ketino panaudoti kaip bendrą indėlį į naujojo 2024–2029 m. institucinio ciklo strateginę darbotvarkę;
- tai buvo pirmasis atvejis, kai nacionaliniai rūmai kreipėsi į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą su prašymu panaikinti teisėkūros procedūra priimtą aktą, teigdami, kad reglamentu buvo viršyta Sąjungos institucijų kompetencija ir pažeistas subsidiarumo principas¹¹⁴.

Kalbant apie proporcingumo principo įgyvendinimą, Europos Sąjungos Teisingumo Teismas panaikino reglamento nuostatą¹¹⁵, kuri buvo įtraukta į Komisijos siūlomą tekstą derybų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų metu. Teismas nusprendė, kad teisės aktų leidėjai neįrodė, jog turi pakankamai informacijos, kad galėtų įvertinti ir nedviprasmiškai išdėstyti savo teisės akto pakeitimo, kuriuo nustatoma ši konkreti nuostata, proporcingumą.

¹¹⁴ Kadangi procesas dar vyksta, ši byla (C-553/24) bus nagrinėjama kitoje metinėje ataskaitoje.

¹¹⁵ 2020 m. liepos 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2020/1055 1 punkto 3 papunktis (OL 2020 L 249, p. 17).